

Sexual Development: Reproduction in Children's Books

ARTICLE TYPE	Received Date	Accepted Date	Published Date
Research Article	07.18.2021	01.16.2023	05.04.2023

Uğur Hassamancıoğlu ¹

Celal Bayar University

Şehnaz Ceylan ²

Karabük University

Abstract

Sex education is a concept that is effective in the process of healthy development from the beginning of life. The human body and its development, protection from violence and safety, as well as reproduction, are all part of sex education. In this research, 11 illustrated children's books that can answer children's questions about reproduction and determined through purposeful sampling were examined within the framework of the themes created. To reveal the content of the messages in the books in detail, this research was conducted through document analysis. According to the results, the books included themes such as giving information about reproduction, biological sex, genitals and their characteristics, sexual intercourse, fertilization, pregnancy and birth processes, pictures related to reproduction and sexuality, having children and suggestions for parents in various ways. The contents and details of the books differ. The findings were discussed by considering the appropriateness of sex education for age and developmental level, the standards and content of sex education. Suggestions were given on the focus of books on reproduction in sex education.

Keywords: Sexual development, reproduction, sex education, illustrated children's books, document analysis.

Citation: Hassamancıoğlu, U., & Ceylan, Ş. (2023). Sexual development: reproduction in children's books. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 56(2), 651-704. <https://doi.org/10.30964/aubfd.953130>

¹*Corresponding Author:* Lecturer, Salihli Vocational High School, Department of Child Development, E-mail: ugur.hassamancioglu@cbu.edu.tr <https://orcid.org/0000-0003-4108-2885>

²Prof. Dr., Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, E-mail: sehnazceylan@karabuk.edu.tr <https://orcid.org/0000-0001-9313-7353>

While sex refers to the biological characteristics of men or women, sexuality is a wide-ranging concept that includes elements such as how an individual feels, perceives, behaves and expresses himself/herself towards others, which is a part of personality beyond biological characteristics (Artan, 2017). Sexuality has an ethical dimension that includes values and moral thoughts; a cultural dimension that includes contexts such as traditions and customs, society, family, peers; a psychological dimension that includes emotions, self-confidence, learning and experience; and a biological dimension that includes reproduction, physical characteristics, sexual reactions and development (Bruess & Greenberg, 2004). The scope of these dimensions also differentiates during the developmental process (Öğretir Özçelik, 2021).

From an early stage, children dream, wonder, and think (Guidry et al., 2005), become aware of their bodies and genitals, ask questions, and may want to see and examine the genitals of others (Artan, 2017). According to Freud (2014), children are more knowledgeable about sexual acts than adults assume. They notice the changes brought about by pregnancy in their mothers and their interpretations of them are correct. The stories of storks create a new doubt in them that they cannot explain. Freud stated that by satisfying the child's curiosity about sexuality through unreal concepts other than what they perceive, the child will be left alone in their sexuality-related research, will lose trust in their environment and their desire to learn about sexuality will be damaged (Freud, 2014). Jung (2018), in support of Freud's interpretation, explained the issue through a case in his book in which a child with the code name "Anna" questions the question of where children come from. Anna's mother is pregnant and Anna is not given clear and accurate information about this process. Anna developed thoughts such as babies come from heaven, storks bring babies, and when someone dies, they will be reborn first as an angel and then as a child. In the process, it was stated that Anna experienced internal conflicts and had communication problems with her mother, father and newborn sibling. Based on this phenomenon, it can be said that Anna's inability to get the answers to the questions she was curious about and wanted to know in a correct way negatively affected both Anna herself and her interaction with the other.

In early childhood, children's questions about sexuality are a developmental process. Children are interested in reproduction and the birth of a baby: How did my brother enter the womb? How do people get pregnant? How did I come into the world? How does a baby come out of its mother's womb? Do you get a baby from the hospital? (Güder & Alabay, 2018). Frankham (2006) reported that children mostly ask questions about birth, genitals, how babies are and prenatal development. In the literature, there are studies that conclude that parents do not have accurate and sufficient information about answering the questions asked by their six-year-old children about sexuality (Eliküçük & Sönmez, 2011) and sexual development and education (Kakavoulis, 2001; Nadeem et al., 2021; Rouhparvar et al., 2022). In addition, in a study conducted by Walker (2001), it was concluded that parents who

know sex education also experience confusion about the roles to convey the necessary information to the child and in some cases feel embarrassed.

Sex education starts from the first years of life and plays an important role in the development of a healthy identity. Sex education includes providing accurate, factual and research-based learning experiences on a wide range of topics including ethics, interpersonal relationships, sexual development and many more (Bayhan & Artan, 2011; Robinson et al., 2017). A healthy sex education is much more comprehensive than teaching biological sex characteristics or reproductive physiology. Healthy sexual development includes concepts such as consent, formation of beliefs and values, sexual identity and sexual orientation, and developing attitudes about relationships. In addition, healthy sexual development includes important issues such as developing and maintaining interpersonal relationships, valuing one's own body and others' bodies and health, interacting respectfully and appropriately with others regardless of gender, and developing values based on love in line with one's own abilities and desires (Breuner & Mattson, 2016).

Sex education has a curriculum that focuses on interpersonal relationships, values, differences, stereotypes, human rights and gender equality. This approach emphasizes the need to provide children with age- and developmentally appropriate information about sexuality. For example, a child aged 4-6 can learn about friendships, emotions and different parts of the body under the sexuality spectrum (European Expert Group on Sexuality, 2016). While answering children's questions such as how did I become me, where did I come from, and what do babies look like, parents need to provide children with accurate information about sex, reproduction, and birth using sexual concepts (American Sexual Health Association [ASHA], 2021). The quality and quantity of information that can be given increases with increasing age. For example, it is important to give real, simple and accurate information about the names of body parts, gender and biological differences between the ages of 0-3, the functions of body organs and how the baby enters the mother's womb between the ages of 4-5, and reproduction between the ages of 6-8 (Dowshen, 2014; Huberman, 2008). While sharing all this information, it is also possible to talk about the fact that not all adults can have a baby or choose to do so, and about issues such as adoption and foster parenting (Planned Parenthood, 2021). From an early age, children need support in making sense of their emotions and relationships and learning about biological characteristics (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2009). The sources of this needed information vary. These sources include media, family, sexual behaviors observed in the environment, school (Buston & Wight, 2002), books, films, brochures and structured sex education programs (Duff, 2020). Children's books are seen as an important tool for meeting children's information needs about sexuality, answering their questions and guiding parents in the process of meeting these needs.

Children's books support children's cognitive, linguistic, social, emotional, personality-related and social development areas, reinforce the sense of knowing

(Öztürk, 2016), and encourage critical and creative thinking. Children's books help children develop sensitivity towards people and nature, introduce life to children, enable children to learn while having fun, help them develop new concepts and ideas, and contribute to the child's personality development (Öztürk Samur, 2018). Books are effective stimuli starting from childhood in the process of individuals perceiving and making sense of the world with their senses and minds (Sever, 2008). "Sex education picture books are one type of pedagogic discourse which both facilitates and mediates discussion of sexuality and processes of procreation with young children by providing a resource with which to answer children's enquiries." (Yameng Liang & Bowcher, 2019, p. 332). Considering all these functions, children's books can be used as a facilitating tool for parents who feel embarrassed or uncomfortable about sexuality to provide children with age- and developmentally appropriate and accurate information on these issues (Ladell, 2019).

In the literature, there are studies in the field of sexual development in children's books, such as protection from abuse and sex education (Güzelyurt, 2020), nonsexual of the characters of the book (Çer, 2017), gender in books (Deniz & Gözütok, 2017; Filipović, 2018) and sexual identity (Crisp et al., 2018). However, there is no study in the literature that analyzes books that can directly answer children's questions about reproductive processes such as how I became, how people get pregnant, how I come into the world. The messages in the books, who conveys the information (the characters in the book), the terminology used about reproduction, the way reproduction and sexual intercourse are presented, and the potential of the books to answer children's questions about where/how I came from are important in sex education. This study aims to fill this gap in the literature by analyzing the messages and content of illustrated children's books, which are seen as a resource in the sex education process, and whose theme deals with genitals, their functions, reproduction, the formation of the baby and its development during pregnancy and birth processes. Early childhood is the period that includes the first eight years of life (UNICEF, 2022). As mentioned, it is seen in the literature that questions about sexuality are concentrated between the ages of 3-8 in parallel with children's development, readiness and maturation levels. This study was conducted with children's picture books that appeal to children between the ages of 3-8 and deal with reproduction. In this direction, it aims to reveal the content and messages of the books and to discuss the suitability of children's books about reproduction for children in accordance with the age and developmental level of the child.

Method

In this part of the study, the research model, the study group, data collection and analysis processes were included.

Research Design

The model of this research, which is realized within the framework of qualitative research, is document analysis. Document analysis is one of the qualitative research methods and refers to the analysis of documents in the intended situations (Yıldırım & Şimşek, 2013). In this study, the stages of accessing the document, document selection and examination, limiting the document, checking the originality of the document, trying to understand the document, detailed and in-depth reading, creating categories/themes for content analysis and placing units of analysis, reporting, and interpreting the data were followed for the document analysis process (Kıral, 2020). Turkish and Turkish-translated illustrated children's books about reproduction were analyzed in light of the themes identified below. The themes were determined by reviewing the literature within the framework of the information conveyed to children in early childhood, especially between the ages of 3-8, during the sex education process. After the themes were created, the children's books were examined by the researchers and the messages, expressions and concepts in the books were associated with the relevant themes.

Sample

In qualitative research, it is aimed to examine a determined situation in depth and thus to reach the density of information in the determined situation. For this purpose, purposive sampling was used in this study (Christensen et al., 2014). Within the scope of the research, books were identified by reviewing the literature, researching the websites of publishing houses, examining the websites and social media accounts of educators working in the field, and taking the opinions of experts in the field of child development. A total of 16 books on "reproduction" were found. Three of these books could not be accessed because they were out of print. The remaining 13 books were analyzed by the researchers. However, books that directly describe the development in the womb and do not give information about reproduction were not included in this study. Eleven books that were suitable for the study was identified. The contents/texts 11 books were transferred to electronic media. The 11 books were labeled books published by 11 different publishing houses in Turkey. The books analyzed within the scope of the research are given in Table 1. The books are given codes and the books are indicated with these codes in the text.

Table 1*The Books Analyzed within the Scope of the Research*

Code	Book Title (Translated into English)	Author	Turkish Publication Year	Publisher	Author's Area of Specialization
K1	[Sex Education for Children - Mommy, Where Did I Come From?]	Ali Çankırılı	2008	Uğur Böceği	Child Psychology and Behavior
K2	[Where Did I Come From? / World of the Little Ones]	Sergi Camara,	2009	Altın Kitaplar	Animator/ Author/ Illustrator
K3	[How Did I Become Me?]	Katerina Janouch, Mervi Lindman	2010	Dinozor Çocuk	Author/ Sexology
K4	[Where Do Babies Come From?]	Anna Milbourne	2013	TUBİTAK	Author
K5	[Where Did I Come From?]	Peter Mayle	2015	Aura	Advertiser/ Writer
K6	[Sex Education Stories for Children]	Yaşam Yanardağ Çelik	2017	Net	Clinical Psychology
K7	[Teo's Where Did I Come From? Book]	Yağmur Artukmaç , İpek Gökozan	2018	Bilgi	1. Author: Literature 2. Author: Psychology
K8	[How did we come into the world?]	Matthieu de Laubier; Marie Aubinais; Gwenaelle Boulet; Catherine Proteaux	2019	Timaş Çocuk	In order; Artist, Writer, Publisher and Illustrator
K9	[Where did Veli go...]	Nicholas Allan	2019	Kuraldışı	Author/ Illustrator
K10	[I'm Welcome]	Rayka Kumru	2019	Hep Kitap	Sexology
K11	[My mother gave birth to me]	Can Göknil	2019	Can Çocuk	Fine Arts

Table 1 shows that the books analyzed belong to 11 different publishing houses and the authors of these books are from different disciplines such as psychology, illustration, sexology, and fine arts.

Data Collection and Analysis

A form with themes and sub-themes was created by the researchers through a detailed examination of children's picture books. This form was prepared by reviewing the literature and examining scientific publications on sex education standards (Sexuality Information and Education Council of the United States [SIECUS], 2018; World Health Organization [WHO] & Bundeszentre für gesundheitliche Aufklärung [BZgA], 2010), how to explain information about reproduction to children in the sex education process for a healthy sexual development, and how and in what direction to answer children's questions (ASHA, 2021; Cacciatore et al., 2019; National Sexual Violence Resource Center [NSVRC], 2013; UNESCO, 2018; Planned Parenthood, 2021).

The form includes basic sex education topics such as who/which character gives information about reproduction in children's picture books, how sexual terminology is used when talking about reproduction, and how processes such as birth and fertilization are expressed. The children's books examined by the researchers were presented within the scope of the themes determined and new expressions that emerged during the examination of the books were added to the evaluation form by creating themes and sub-themes. The themes and sub-themes in the form are as follows:

- Characters that give information about reproduction (mother, father, child or, an indeterminate character)
- Questioning of information about reproduction by the child (the child character's questions such as "where did I come from")
- Analogies about reproduction (storks bringing a new baby, unwrapping a gift, etc.)
- Biological sex differences (information on physical differences between male and female biological sexes)
- Sexual terminology (information on how genitals and reproductive cells are expressed)
- Sexual intercourse and fertilization (information on sexual intercourse and the joining of reproductive cells)
- Pregnancy and birth process (information about mother, father and child during pregnancy and birth)
- Alternative methods for having a baby (adoption, IVF, not wanting to have a baby, etc.)
- Suggestions for reader parents (information on how and in what ways sex education can be provided to children)
- Pictures (pictures in books about reproduction).

First, the books were examined separately, handled in the light of the determined themes and sub-themes, and the expressions in the book were written opposite each theme/sub-theme. As a result, 11 books were analyzed, headings were created from the themes and 11 books, and the expressions in these books were collected under the headings; the expressions were checked again by the researchers to ensure that no expression was omitted in this process. The analyzed expressions were the expressions directly mentioned in the books; these expressions were taken directly from the books independently of the comments/thoughts of the researchers and examples of expressions are given in quotation marks in the findings section. The theme and sub-theme table including a total of 11 books was presented in Appendix A.

Validity and Reliability of Research

Validity in qualitative research refers to the impartiality of the research (Yıldırım & Şimşek 2013) and the accuracy and robustness of the research results and the inferences made based on the results (Christensen et al., 2014). In this study, strategies such as researcher diversification (Miles & Huberman 1994), using direct quotations about the data, comprehensive fieldwork, and data diversification were used to support validity (Christensen et al., 2014). These strategies are described below.

- The form developed by the researchers for the evaluation of children's picture books was based on a comprehensive literature review and sex education standards.
- An attempt was made to reach all published books for early childhood with the subject of reproduction.
- While presenting the findings, the statements in the books are directly quoted and given in quotation marks.
- Apart from the authors of the study, a child development specialist evaluated the children's picture books using the form developed.

To calculate the reliability of this study, apart from the researchers, a Child Development Specialist examined 11 books by using the form in Appendix A and evaluating whether the statements in the themes and sub-themes were present in the book. At the end of the examinations, Miles, and Huberman's (1994) intercoder reliability formula ($\text{Reliability} = \frac{\text{agreement}}{\text{agreement} + \text{disagreement}}$) was used to calculate the reliability level of 86.7%. It can be said that the reliability is at the desired level.

Ethics Committee Decision

The materials of the research consist of the contents of published books. The data were obtained with the evaluation tool prepared by the researchers. The copyrights of the books examined were observed and sample messages in the books were included in the research. Therefore, this research does not require an ethics committee decision.

Results

In this section, the contents of children's picture books were associated with the themes mentioned above. The findings were given below under subheadings by grouping the themes.

Giving Information About Reproduction

In most of the books analyzed in this study, information about reproduction was relayed through the mother or an unspecified (third) person. In a small number of books, this information was relayed by the child (n=2, 18.18%), while the father figure was not present as the narrator at all in the books. In one of the books analyzed, a boy asks his grandfather "did I also hatch from an egg?". His grandfather directs the child to his grandmother by saying "Go ask your grandmother, I have a lot of work", and the grandmother explains the answer to the child's question "where did I come from?" (K11).

In the analyzed children's books, unknowns about sexuality and reproduction were questioned by the protagonist of the book (a penguin in the book coded K4) with questions such as "how did I become, where did I come from" (n=10, 90.9%). This questioning took place mostly at the beginning of the book, when the child encountered new information that did not overlap with the information the child had previously mastered, or when the child asked questions throughout the book.

"I could not believe these stories; I researched a little more." (K10)

"Since kisses don't make children and storks don't bring them, where did babies come from?" (K1, p. 21)

"(...) but he wanted to know the answer to the question: 'where do babies come from?'" (K4)

The content of alternative answers to children's questions such as "Where did I come from?" such as "Storks brought you," "You are a gift for us," etc. were analyzed. It was observed that most of the books (n=9, 81.8%) contained these alternative answers.

"(...) the storks brought it, (...) they found it at the door in a huge gift package (...) the tourists left it (...) you came out of the cabbage your mother bought to make stuffed cabbage." (K7)

"Babies were not taken from the hospital or the market." (K6)

"Storks brought me by special cargo, my father took me from the tavern, I was a Christmas gift from the fairies, my mother found me in the hospital, she left me with the cat one night." (K5)

"Did I also hatch from an egg?" (K11)

In addition, in about half of the books (n=5, 45.4%) the reason for the child's birth was explained. This explanation seemed to focus on the parents' desires to have children and bring a child into the world.

"You were born because your mother and father loved each other very much and wanted to give their love to you (...) you are a part of your mother and father, and we wanted to have you among us" (K2)

"The parents fall in love, love each other and want children." (K3)

" (...) your family had a reason to do this. It was all for you." (K5)

"There is a very special reason why parents have babies: it is you." (K6)

"Your father and I decided to have a child and we made you your mother and father. Babies come into the world because of their parents." (K7)

Biological Sex Characteristics

differences. Differences were mostly given through genitals.

"(...) when girls grow up, their breasts grow slowly, but boys' breasts do not. Women have a vulva; men have a penis. (...) Women's vulva and men's penis have a small hole at the end for urinating (...) as boys grow up, their penises also grow." (K7)

"Girls don't have penises, instead they have vaginas because when they grow up they will be mothers. Boys have penises because when they grow up they will be fathers." (K1)

It was analyzed how the books included information such as the acquisition of reproductive functions and the maturation of genitals to have children (n=4; 36.3%). This topic was mostly addressed in the books through the statements that to have a baby, one needs to grow up and get married.

"A man and a woman who grow up, get married, live in the same house as husband and wife and sleep in the same bed pray to have a child." (K1)

"They can have a baby when they grow up." (K2)

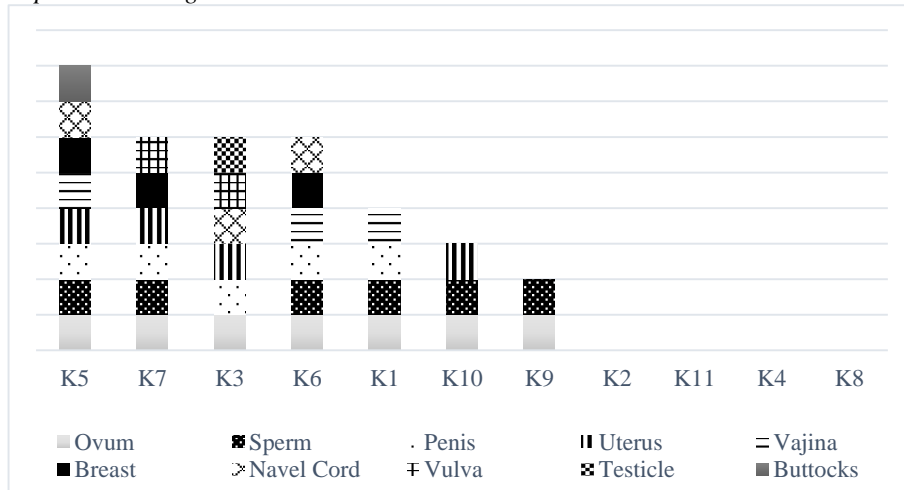
"You need to grow up to be a parent." (K6)

"To have a baby, you first need to grow up and develop your bodies." (K7)

Reproductive Organs and Features

It was investigated how reproductive organs were discussed in the books and how sexual terminology was used when talking about organs. Figure 1 was created to show the reproductive organs and reproductive cells mentioned in the books.

Figure 1
Reproductive Organs and Cells

According to Figure 1, K2, K4, K8 and K11 did not include reproductive organs and reproductive cells at all, while K5 includes reproductive organs and cells the most. In all books that include reproductive cells and genitals, ovum, and sperm, which were female and male reproductive cells, were mentioned, but only in K3 the term seed was used instead of sperm. In the books, the vulva, the external female genitals, was mostly referred to as the vagina, and only one book used the term vulva. Some sample statements were given below.

"A seed from my father's testicles." (K3)

"(The navel cord) is a very strong kind of straw (...) the baby gets the necessary nutrients through this straw." (K3)

"(Babies) swim down from the mother's belly and come out between her legs. So not from the mother's ass!" (K3)

"(...) the fluid that the baby is in is oily, slippery, protective against germs that cause disease and nourishes the skin. This special fluid is called amniotic fluid and the sac that carries it is called the amniotic sac." (K1, p. 61)

"The midwife or doctor who delivers the baby ties and cuts the navel cord near the abdomen and separates it from the baby along with the placenta" (K1, p. 77)

"(The penis) is something that hangs between the man's legs, which women don't have. All boys have it. (...) the sticky liquid is called semen and semen contains sperms." (K5)

"(Breasts) In women, it grows until it is mature enough to feed the baby." (K6)

"The reason why the area we call the buttocks is wide in women is to fit a baby inside." (K5)

"Veli was a sperm and he lived inside Mr. Alper along with 300 million other sperm. (...) At the end of the race there was only one prize; a beautiful egg. The egg was inside Ms. Nihal." (K9)

Sexual Intercourse

The books analyzed were questioned about how the sexual relationship between parents was given, and Figure 2 was created accordingly.

Figure 2
Content of Sexual Intercourse

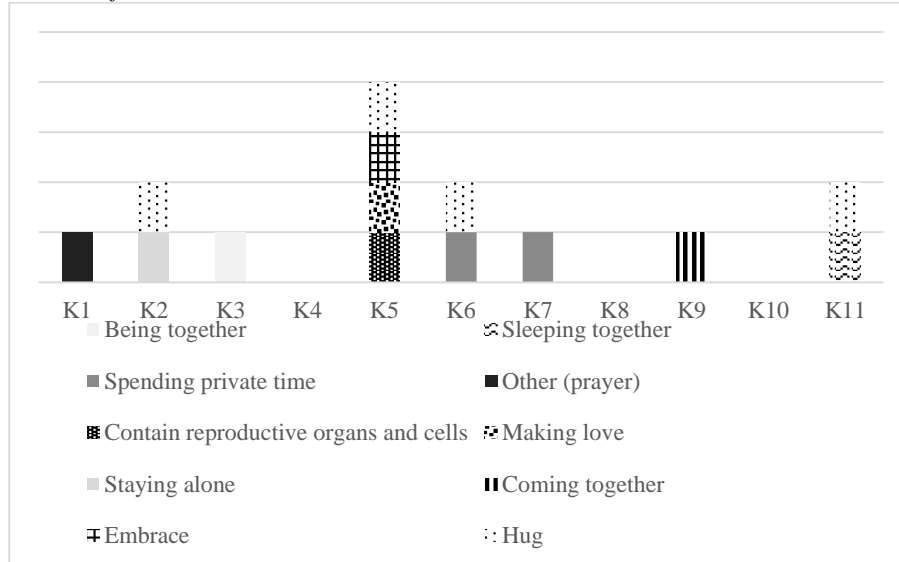

Figure 2 shows that sexual intercourse was handled in different ways in the books. Some of these statements were given below:

"The best way of intimacy is when the man climbs on top of the woman and the penis enters into the woman, into the vagina (...) at that very moment, a very dark, sticky liquid gushes out from the tip of the man's penis and flows into the woman's vagina." (K5)

"When the father and mother are together, a lot of seeds flow from the father's penis into the mother's belly." (K3)

"That evening Mr. Alper and Ms. Nihal came together." (K9)

"When they hug each other (...) when they are alone." (K2)

"(...) they have a private night in their own rooms, hugging each other with love."
(K6)

"(...) they undressed, cuddled up in bed, slept together." (K11)

Fertilization Process

In most of the books (n=8, 72.7%), the process of sperm and ovum merging was mentioned.

" (...) the ovum was very beautiful and soft, Veli went inside the ovum until he disappeared." (K9)

"A single sperm and a single ovum met and merged with each other." (K10)

"If the father releases the baby seeds, i.e., sperm, from his penis into the mother's ovum, the sperm and ovum will unite, thus taking the first step towards the formation of a baby." (K7)

Pregnancy Process

The pregnancy process was structured through the characters of "mother, father and the baby in the womb" in the book. The pregnancy process was mostly handled through the baby in the womb (n=10, 90.9%) and the mother (n=8, 72.7%), and the father figure was given very few places in the book (n=3, 25%).

"Ms. Nihal's belly started to grow (...) something inside started to grow." (K9)

"I've grown up... I only grew up for 9 months." (K10)

"During this period, the father takes good care of the mother." (K2)

"The father should make the mother as comfortable as possible; and after the baby is born, he takes care of the baby with the mother; even though it is not in her womb, it is his baby too." (K3)

"Then my mother's belly swelled up because I was inside her." (K11)

Birth Process

Most of the books covered the birth process (n=9, 81.8%). The expiration of the time in the womb and the time for the baby to come out, labor pains, doctors helping the birth and some expressions about the mother were mentioned in the books.

"When it was time to come out, I slowly came out of the pouch." (K10)

"(...) will be pulled out. When the mother and baby are ready, the baby comes with a special abdominal pain. What the mother must do is to push the baby out through the slit between her legs. When you think how big the baby is and how small the slit between the legs is, you can imagine how difficult the mother's job is." (K5)

"The baby is born with the help of doctors." (K7)

"The doctor uncle helped me to go out." (K11)

Pictures Related to Reproduction and Sexuality

The pictures related to reproduction and sexuality in children's picture books were analyzed and Figure 3 was created. The books mostly included a pregnant woman figure, fertilization by the union of ovum and sperm, body drawings and drawings expressing the sexual intercourse of mother and father.

Figure 3

Contents of Pictures in Books

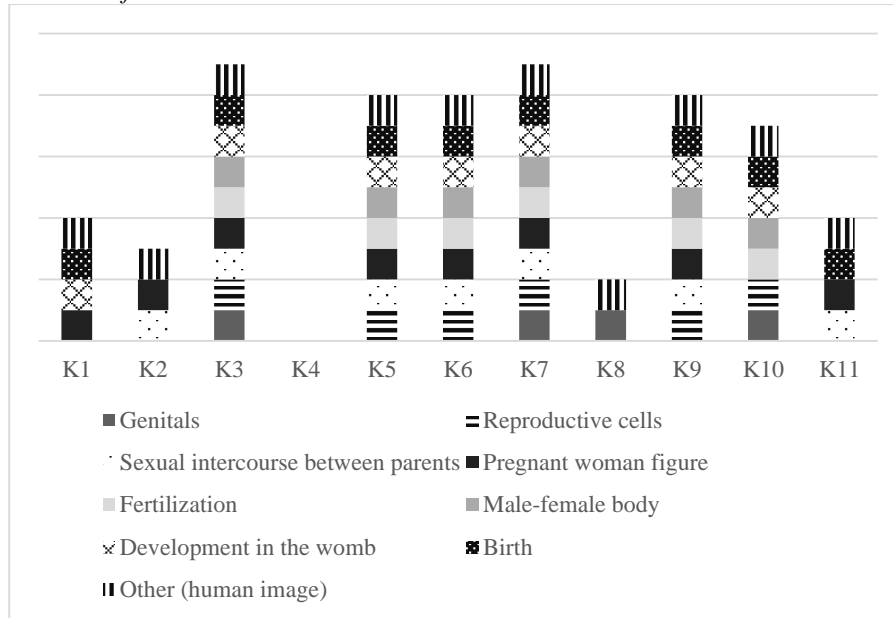

Figure 3 shows that only K4 did not include pictures of fertilization, body, reproductive cells, or genitals. The reason for this was that K4 answered the questions "how did I become/where did I come from" through animals. In K8, on the other hand, the illustrations were handled through baby, female and male figures, and the figure of a pregnant woman was indicated with the drawing of a baby inside the woman. In the other books, it is observed that the themes analyzed were mostly included

Suggestion for Parents

It was investigated whether the content of the books included suggestions for parents to explain children's questions about reproduction. The contents of the

suggestions were generally related to giving age- and developmentally appropriate information about reproduction, carefully choosing the words used (K1, K8, K2, K6, K7), determining the right time to talk, using the right concepts, including possible questions of children and sample answers to these questions (K2, K6, K7).

Having a Child

Regarding the issue of having children in sex education, this situation was investigated through books on topics such as not preferring to have children, adoption, and in vitro fertilization. According to the results, it was observed that very few books addressed this issue (n=3, 25%).

"No matter how much parents want to have a baby, they may not be able to have a baby due to health problems (...) they can adopt a child; in other words, it is not necessary to give birth to a child to become a mother." (K7)

"Not everyone has to have children." (K10)

"If the father's seed is tired and the mother's ovum is defective, there will be no baby (...) they mix the father's seed and the mother's ovum in a test tube and place it in the mother's belly (...) also become a parent by adopting someone." (K3)

Finally, it was observed that only in two of the books (K2 and K8) the recommended age group for the children addressed by the book was specified

Discussion, Conclusion and Suggestions

In this study, illustrated children's books on reproduction were analyzed within the scope of the themes identified. These books are important sources that provide answers to children's questions about sexuality during the developmental process and especially in sex education and provide children with information. Therefore, the information these books contain about reproduction, the expression of this information and the detailed examination of the messages in the books make this research valuable. One of the important findings of this study was that the information about reproduction in the books was mostly given by the mother and that the father or a male figure was not able to provide information. With this result, female/mother and male/father roles in reproduction could be addressed. It is known that roles are defined differently between parents. For example, adjectives such as caring, affectionate, sincere, and compassionate are used more for mothers than for fathers (Pakaluk & Price, 2020; Rhoads & Rhoads, 2012; Yaffe, 2020). In fact, the mother is characterized as more loving, sincere, and accepting can be seen as a reason why the mother is preferred over the father as a source of information about sexuality. Thus, Thomas et al. (2020) found that although fathers found early sex education valuable, they participated less in the sex education process. Mothers are more active in the sex education process (Flores & Barroso, 2017; Wilson & Koo, 2010). Factors such as culture, gender norms, and the domestic division of labor are among the reasons why fathers lag mothers in the sex education process (Bennett et al., 2018). It is recommended that early sex education should be provided by mothers and fathers,

who are the closest and most reliable individuals to children (Alkan Ersoy, 2016). In addition, studies showing that an 'ideal/good mother' was defined as an individual who cares for and interacts with her child were included in the literature (Arendell, 2000; Karaman & Doğan, 2018; Odenweller et al., 2020). Therefore, the fact that the responsibility of providing information about reproduction in the books examined in this study is mostly attributed to the mother is seen as a reflection of society's expectation of the 'mothering role'.

Indeed, the father figure is actively involved in the books in an informative position can be seen as an opportunity to prevent the definition of the father as coercive or harsh and to position the father as a subject in the process together with the mother. Considering that the father's active participation in the child's development process, being in a supportive position and having a playful sensitivity support positive father-child interaction (Goodsell & Meldrum, 2010), it is likely that providing sex education together with the mother and father will strengthen the interaction between family members. When this situation is considered from the child's focus, the father's participation in sex education can serve to openly discuss questions and thoughts about sexuality and prevent children from feeling shy for certain reasons (Collins et al., 2008).

Further, it was seen that the position of the father in the process of the formation and life of a baby in children's picture books was mentioned in a very limited way. For example, the father was mentioned in only three books (two translations and one Turkish edition) during the mother's pregnancy. In most books, the father was usually portrayed as the individual who provides the mother with the reproductive cells necessary for fertilization. This situation was seen as a reflection of gender stereotypes in parental roles (Kocatepe & Bilgi, 2018), the position of parents in the family (Mercan & Tezel Şahin, 2017), or cultural and gender norms as mentioned above in children's books. At this point, it is thought that the inclusion of topics such as the father's preparation for the birth process and his support for the mother during pregnancy and birth in books structured with a focus on reproductive and sex education will be supportive in the child's development process.

In most of the books analyzed, it was observed that the child, who is the subject of the book, was looking for answers to questions such as where I came from/how I became alternative answers to these questions, such as storks brought you, were also included in the books. It was observed that the books conveyed the message that these answers were not correct and that the reproductive process was addressed with accurate information. It is recommended for healthy sexual development to answer children's questions about the sex education process as much as they are curious/ask (ASHA, 2021), to provide accurate information appropriate to their developmental level (for example, it is not necessary to give a detailed explanation about sexual intercourse to a five-year-old child) (Planned Parenthood, 2021). Therefore, it can be said that books that address the child's questioning process and contain accurate

information about reproduction can be used as a tool in the sex education process, taking into account the age and developmental level of children.

It was observed that the process of sexual intercourse was handled in different ways in the books analyzed (Figure 2). For example, some of the books did not include any information about sexual intercourse, while others covered this process in great detail. Similarly, it was observed that most of the books addressed the process of fusion of reproductive cells. It was reported that giving information to children can often be perceived as annoying or intimidating for parents, and that parents did not know how or how to respond to such questions (Yameng Liang et al., 2016). Sex education should take place in accordance with children's maturation, development, readiness levels (Artan, 2017) and cultural background (SIECUS, 2018; WHO & BZgA, 2010). In this direction, it is recommended that the issues that children are curious about and ask during reproduction and sexual intercourse should be answered in a simple language (Özkızıklı & Okutan, 2016). For example, it was reported that children aged 2-7 years have knowledge about body parts and gender differences; children aged 6-9 years have knowledge about pregnancy, birth, reproduction and sexual intercourse to have a child; and children aged 10-12 years have knowledge that sexual intercourse is not only for reproduction (Cacciatore et al., 2019). In addition to this information, it was observed that age groups and children's readiness levels were reported in different ways in the literature. For example, SIECUS (2018) divided sex education content into six concepts including human development, sexual behavior, sexual health, and four levels according to age groups. The first level covers children between the ages of five and eight. Other sources (Cacciatore et al., 2019; NSVRC, 2013; Planned Parenthood, 2021; UNESCO, 2018) show that sex education content can be addressed between 0-2 years, 2-5 years and 5-9 years depending on the child's development. Accordingly, a child between the ages of 0 and 4 can be informed at a basic level about topics such as pregnancy, reproduction and fertility (WHO and BZgA, 2010). "The Guidelines for Comprehensive Sexuality Education" booklet prepared by SIECUS (2018) can be used as a guide when providing information to children. In this guide, there are explanations that can be shared with children according to age groups, such as "Vaginal intercourse – when a penis is placed inside a vagina – is the most common way for a sperm and egg to join." (SIECUS, 2018 p. 26). Only two of the books analyzed in this study specified the age group addressed by the book (Appendix A). Similarly, in Güzelyurt's (2020) study on children's books on sexual development, it was reported that more than half of the books examined did not include an age recommendation. Considering all the information, it can be said that the books used to answer children's questions should first be examined by the parents; books that include the questions of the child and answer the issues that the child is curious about should be preferred. In addition, especially in children's books on sexual development and education, it is important to specify the content of the book and the age group that the book addresses in terms of healthy sex education.

According to the findings of the study, it was observed that some books included detailed information about reproductive cells, genitals, and their development in

accordance with scientific terms, while some books did not (Figure 1). Similar to this finding, a study conducted in China reported that six children's books on human reproduction included biological differences and expressions such as penis, sperm, testicle, vagina, egg, and seed (Yameng Liang & Bowcher, 2019). Deniz and Gözütok (2017) also reported that some of the children's books on sexual development and education use genitals other than their scientific names. In sex education, it is recommended to provide children with accurate information using sexual concepts (Dowshen, 2014). It is thought that the use of concepts and providing the correct information in sex education should not be limited to reproduction. It is considered important to use sexual concepts appropriate for the child's development instead of using vague or ambiguous concepts on issues under the sexual development process such as recognizing, loving and protecting the child's own body, being happy with his/her body, and developing a positive personality. In this way, it can be said that correct sexual concepts can become widespread in society. Therefore, it is thought that the language used in the selection of children's books that can help in sex education and in the content of the education given should be developmentally appropriate, clear and transparent.

Another subject analyzed in the books was illustrations. Except for one book on reproduction through animals, all other books had human figures, and about half of the books depicted processes such as reproductive cells, genitals, fertilization, birth, biological differences and pregnancy (Figure 3). Yameng Liang et al. (2016) stated that these pictures play a facilitating role for parents while providing information about sexuality, and that representing bodies with pictures can be effective for children. The sex education process includes topics such as the human body and its development, the names and functions of the genitals, sexual health, the differences between male and female biological sex, the development of positive body perception, and respect for one's own and others' bodies (UNESCO, 2018). Therefore, it is thought that the pictures of people in the analyzed books can contribute to the development of healthy knowledge, skills and attitudes in sex education. Another noteworthy result of this study is that the sexual intercourse of the parents is usually depicted in bed and with a quilt/cover over them. In "The Guidelines for Comprehensive Sexuality Education" guide (SIECUS, 2018), under the topic of reproduction, sexual anatomy and physiology, it is mentioned that the knowledge that sperm and egg must unite through sexual intercourse for reproduction can be conveyed to children aged 5-8 years. For children aged 2-5 years, it is recommended to answer children's questions (if any) as much as they are curious, and to avoid including detailed information that the child is not curious and not ready for (Cacciatore et al., 2019; NSVRC, 2013; Planned Parenthood, 2021; UNESCO, 2018). With this information, it is thought that not explicitly depicting sex intercourse in the books examined may be appropriate in terms of sex education. Namely, children may not be ready to learn the details of explicitly depicted sexual intercourse. It can be said that not explicitly depicting sexual intercourse in children's books allows children to access information about reproduction that they are most curious about, and is

effective in preventing children from acquiring detailed information that they do not think of or do not question at the time.

Another important factor in reproduction is the process and decision to have children. It can be said that the desire of parents to have a child or to have a child is romanticized in the books examined. The statement "Mother and father fall in love, love each other and want a child" in the book coded K2 can be given as an example of this situation. Reproduction can have many reasons other than the desire and consent of the parents to bring a child into the world (such as single parenthood, accidental conception and having to give birth to the baby). Topics such as romantic relationships, dating, marriage and child-rearing are part of sex education (WHO and BZgA 2010), but sex education also includes information that personal reasons or cultural beliefs can have an impact on reproduction (SIECUS, 2018). As a result, it is thought that reproduction is not always due to a romantic motive and information about reproduction can be provided using objective/neutral language. In addition, children can be made to feel that individuals who have children are responsible for loving and caring for the child. However, it is important to inform children about issues such as whether people prefer to have a baby or not or whether it is physiologically possible. For example, statements such as "some people have babies, some people don't, it's a personal choice" or a conversation about the process of deciding to become a parent can convey that there are many ways for people to be happy (Planned Parenthood, 2021). Only three of the books analyzed addressed this topic (Appendix A). In the sex education process, topics such as in vitro fertilization (Robinson et al., 2017), foster parenting and adoption can be included in accordance with the developmental level of children (WHO and BZgA 2010). According to SIECUS, (2018) under the topic of reproduction, it is recommended to share with children that people have the right to choose whether to reproduce or not, and that individuals may not always have children. It is considered that children's books, which are seen as a tool to answer children's questions about reproduction, can include topics such as different ways of having a baby or not choosing to have a baby. In this way, it is thought that children can experience that having a baby is within the freedom of choice of individuals and that there are different perspectives in decisions about individuals' bodies or choices.

Parents may have difficulties accessing information about sex education, having insufficient information (Ballal et al., 2020) and sharing information with children (Connel & Elliott, 2009; Ketting et al., 2015). In addition, parents may ignore children's curiosity about sexuality due to misleading their children, giving them inaccurate information, or similar concerns (Zastrow & Krist-Ashman, 2016). To help their children in healthy sexual development processes, parents need to be competent in sexuality-related issues (Ganji et al., 2017) and use this competence to communicate comfortably, effectively and accurately with their children (Kyman, 1995). It is thought that parents should be empowered to develop knowledge, skills and attitudes about sexuality. Five of the children's books analyzed in this study included suggestions for parents (Appendix A). Similar to this finding, Güzelyurt

(2020) found that more than half of the children's books on sex education and protection from abuse did not include information suggestions for parents. Accordingly, it is thought that more information about reproduction and sexuality should be included in books to guide parents and suggestions on how to share this information should be widespread.

The analysis of books on reproduction and sexuality in light of the themes identified yielded different results. The messages of the books generally include processes such as genitals, sexual intercourse, fertilization and birth. However, there was no uniformity or consistency in the information conveyed or the concepts used (for example, the naming of the genitals varied across the books). Another important result is the detailing of the information contained in the books (For example, while K5 covers the sexual intercourse between mother and father in great detail, K1 describes this process as "the coming together of the prayers of mother and father"). Considering the issue of providing information appropriate to the age and developmental level of children in sex education, it can be said that books containing the topics that children question should be brought together with children within the framework of certain consistencies regarding the concepts used by paying attention to the use of different language in the books.

There are standards adopted in some countries in the process of responding to the questions children ask about sexuality and supporting children's sexual development. These standards include topics such as sexual health, prevention of sexual violence, sexuality in adolescence, relationships, and protection. For example, the Sexuality Education Standards in Europe (WHO and BZgA 2010) include recommendations and skills in biological, physical, social and emotional areas for different age groups under the headings of knowledge, skills and attitudes. Similarly, countries such as the United States (SIECUS, 2018), Australia (Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority [ACARA], 2022; Robinson et al., 2017), Sweden, Norway and Estonia have some criteria that can be used in sex education (Ketting et al., 2015). In Turkey, on the other hand, sex education programs are generally provided within the Health Science course (Öğretir Özçelik, 2021). It is thought that the criteria that can be developed for children, adolescents and parents at the national level in Turkey can be supportive, and books, applications or other materials written within the framework of these criteria can serve healthy sex education. These criteria can be developed in the light of scientific knowledge by bringing together experts in the fields of health, social and educational sciences such as sociology, psychology and child development.

In this study, books on reproduction were searched and a total of 11 books written in Turkish or translated into Turkish were found. In this direction, it is suggested that picture books that can be used in sex education should become widespread. Other issues that should be taken into consideration are that these books should be written by authors who are experts in their fields, receive support from experts in the writing process, include information/guidelines for parents, and specify

the age group that the books address. In addition, it is thought that it may be useful to develop some criteria for sex education in Turkey, as in other countries, and to share these criteria with content that children, parents and educators can benefit from. In future studies on this subject, parents' views on sex education, their level of use/utilization of children's picture books in sex education and their expectations can be examined.

Cinsel Gelişim: Çocuk Kitaplarında Üreme

MAKALE TÜRÜ	Başvuru Tarihi	Kabul Tarihi	Yayın Tarihi
Araştırma Makalesi	18.07.2021	17.01.2023	04.05.2023

Uğur Hassamancıoğlu ¹

Celal Bayar Üniversitesi

Şehnaz Ceylan ²

Karabük Üniversitesi

Öz

Cinsel eğitim yaşamın başlangıcından itibaren sağlıklı gelişim sürecinde etkili olan bir kavramdır. İnsan bedeni ve gelişimi, şiddetten korunma ve güvende olma gibi üreme konusu da cinsel eğitimin bir parçasıdır. Bu araştırmada çocukların üreme konusuna yönelik sorularına yanıt verebilecek nitelikte, amaçlı örnekleme yoluyla belirlenen 11 resimli çocuk kitabı oluşturulan temalar çerçevesinde incelenmiştir. Kitaplarda geçen iletilerin içeriklerini ayrıntılarıyla ortaya koymak amacıyla bu araştırma doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre kitaplarda üremeyle ilgili bilgilerin verilmesi, biyolojik cinsiyet, cinsel organlar ve özellikleri, cinsel birliktelik, döllenme, hamilelik ve doğum süreçleri, üreme ve cinsellikle ilgili resimler, çocuk sahibi olma durumu ve ebeveynlere yönelik öneriler gibi temalara çeşitli şekillerde yer verildiği görülmüştür. Kitaplarda yer alan içerikler ile ayrıntıları farklılaşmaktadır. Cinsel eğitimin yaşa ve gelişim düzeyine uygunluğu, cinsel eğitimin ölçünleri ve içeriği göz önünde bulundurularak bulgular tartışılmıştır. Cinsel eğitimde kullanılacak bir araç olan resimli çocuk kitaplarının içeriğinin ve hitap ettiği yaş grubunun belirtilmesi, ebeveynlere cinsel eğitimde rehberlik edilmesi, cinsel eğitimde yaş ve gelişim düzeyine uygun ölçünlerin belirlenmesi ve uygulanması çocukların sağlıklı cinsel eğitim almalarına katkı sağlayacaktır.

Anahtar sözcükler: Cinsel gelişim, üreme, cinsel eğitim, resimli çocuk kitapları, doküman incelemesi

¹Sorumlu Yazar: Öğr. Gör., Salihli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, E-posta: ugur.hassamancioglu@cbu.edu.tr <https://orcid.org/0000-0003-4108-2885>

²Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, E-posta: sehnazceylan@karabuk.edu.tr <https://orcid.org/0000-0001-9313-7353>

Cinsiyet kadın veya erkek biyolojik özelliklerini belirtirken cinsellik, biyolojik özelliklerin ötesinde kişiliğin bir parçası, bireyin kendisini nasıl hissettiği, algıladığı, başkalarına karşı davranışları ve ifadeleri gibi öğeleri içeren geniş yelpazeli bir kavramdır (Artan, 2017). Cinselliğin değerler ve ahlaki düşünceleri kapsayan etik boyutu; gelenekler-görenekler, toplum, aile, yaşlılar gibi bağlamları içinde barındıran kültürel boyutu; duygular, özgüven, öğrenme ve yaşantının içinde yer aldığı psikolojik boyutu ile üreme, fiziksel özellikler, cinsel tepkiler ve gelişmeyi kapsayan biyolojik boyutu bulunmaktadır (Bruess ve Greenberg, 2004). Gelişim süreci içinde bu boyutların kapsamı da farklılaşmaktadır (Öğretir Özçelik, 2021).

Çocuklar erken dönemden itibaren hayal eder, merak eder ve düşünürler (Guidry ve diğ., 2005), bedenlerinin, cinsel organlarının farkında olurlar ve sorular sorarlar (Artan, 2017). Bunun yanında çocuklar başkalarının cinsel organlarını görmek ve incelemek de isteyebilirler. Freud'a (2014) göre çocuklar cinsel eylemlerde yetişkinlerin tahmin ettiğinden daha fazla bilgidirler. Annelerinde gebeliğin getirdiği değişiklikleri fark ederler ve bunlar üzerine yaptıkları yorumlar doğrudur. Anlatılan leylek öyküleri onlarda, açıklayamadıkları yeni bir kuşku yaratmaktadır. Freud, çocuğun cinsellikle ilgili merakının, kendi algıladıkları dışında gerçek olmayan kavramlar üzerinden giderilmesiyle çocuğun cinsellikle ilgili araştırmalarında yalnız kalacağını, çevresine olan güvenini yitireceğini ve cinsellikle ilgili öğrenme isteğinin zarar göreceğini belirtmiştir (Freud, 2014). Jung (2018) da Freud'un bu yorumunu destekler nitelikte, kitabında "Anna" kod isimli bir çocuğun çocuklar nereden geliyor sorusunu sorguladığı bir olgu üzerinden konuyu açıklamıştır. Anna'nın annesi hamiledir ve Anna'ya bu süreçle ilgili açık ve doğru bilgiler verilmemiştir. Anna, bebeklerin cennetten geldiği, bebekleri leyleklerin getirdiği, biri öldüğünde önce melek sonra da bir çocuk olarak tekrar dünyaya geleceği gibi düşünceler geliştirmiştir. Süreç içinde Anna'nın iç çatışmalar yaşadığı, anne, baba ve yeni doğan kardeşle iletişim sorunlarının ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bu olgu üzerinden Anna'nın merak ettiği, bilmek istediği soruların yanıtlarını doğru bir şekilde alamamasının gerek Anna'nın kendisini gerekse diğeriyle olan etkileşimini olumsuz etkilediği söylenebilir.

Erken çocukluk döneminde çocukların cinsellikle ilgili soruları gelişimsel süreç içinde ortaya çıkan bir durumdur. Çocuklar üreme ve bir bebeğin dünyaya gelişiyle ilgili olarak kardeşim karnına nasıl girdi? İnsanlar nasıl hamile kalır? Ben dünyaya nasıl geldim? Bebek annesinin karnından nasıl çıkıyor? Hastaneden bebek alıyormusunuz? gibi sorular sorabilirler (Güder ve Alabay, 2018). Frankham (2006) çocukların çoğunlukla doğum, cinsel organlar, bebeklerin nasıl olduğu ve doğum öncesi gelişimle ilgili soru sorduklarını bildirmiştir. Alanyazında ebeveynlerin altı yaşındaki çocuklarının cinsellikle ilgili sordukları soruları yanıtlama (Eliküçük ve Sönmez, 2011) ile cinsel gelişim ve eğitimle ilgili (Kakavoulis, 2001; Nadeem ve diğ., 2021; Rouhparvar ve diğ., 2022) doğru ve yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonuçlarına ulaşan çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca Walker'ın (2001) gerçekleştirdiği bir araştırmada cinsel eğitimle ilgili bilgi sahibi olan ebeveynlerin de

gerekli bilgileri çocuğa aktaracak rollerin karmaşasını yaşadıkları ve bazı durumlarda utanç duydukları sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsel eğitim yaşamın ilk yıllarından itibaren başlamakta ve sağlıklı bir kimlik gelişimi için önemli bir rol oynamaktadır. Cinsel eğitim etik, bireyler arası ilişkiler, cinsel gelişim ve daha pek çok konuyu içeren geniş bir yelpazede doğru, olgusal ve araştırmaya dayalı öğrenme deneyimlerinin sağlanmasını içermektedir (Bayhan ve Artan, 2011; Robinson ve diğ., 2017). Sağlıklı bir cinsel eğitim, biyolojik cinsiyet özelliklerinin ya da üreme fizyolojisinin öğretilmesinden çok daha kapsamlıdır. Sağlıklı cinsel gelişim rıza, inançlar ve değerlerin oluşması, cinsel kimlik ve cinsel yönelim, ilişkiler hakkında tutum geliştirme gibi kavramları içine almaktadır. Ayrıca sağlıklı cinsel gelişim kişiler arası ilişkileri geliştirme ve koruma, kişinin kendisinin ve diğerlerinin bedenine, sağlığına değer verme, cinsiyet fark etmeksizin diğerleriyle saygılı ve uygun etkileşim kurma ve kişinin kendi yetenek ve istekleri doğrultusunda sevgiye dayalı değerler geliştirme gibi önemli konuları içermektedir (Breuner ve Mattson, 2016).

Cinsel eğitim bireyler arası ilişkiler, değerler, farklılıklar, kalıp yargılar, insan hakları, cinsiyet eşitliği gibi konuların odağında geliştirilen bir müfredata sahiptir. Bu yaklaşım, çocuklara cinsellikle ilgili yaş ve gelişim düzeylerine uygun bilgiler verilmesi gerektiğine vurgu yapar. Örneğin 4-6 yaş arası bir çocuk, arkadaşlıklar, duygular ve vücudun farklı bölümleri gibi konuları cinsellik yelpazesi altında öğrenebilir (European Expert Group on Sexuality, 2016). Çocukların ben nasıl oldum, ben nereden geldim, bebekler nasıl olur gibi soruları yanıtlanırken ebeveynlerin cinsel kavramları kullanarak seks, üreme ve doğumla ilgili doğru bilgileri çocuklara vermeleri gerekmektedir (American Sexual Health Association [ASHA], 2021). Yaş büyüdükçe verilebilecek olan bilgilerin niteliği ve niceliği de artmaktadır. Örneğin 0-3 yaş arasında vücut bölümlerinin isimleri, cinsiyet ve biyolojik farklılıklar, 4-5 yaşları arasında vücut organlarının işlevleri, bebeğin anne rahmine nasıl girdiği, 6-8 yaşları arasında da üreme hakkında gerçek, basit ve doğru bilgilerin verilmesi önemlidir (Dowshen, 2014; Huberman, 2008). Bütün bu bilgiler paylaşılırken her yetişkinin bebek sahibi olamayabileceği ya da bunu tercih etmeyebileceği, evlat edinme, koruyucu ebeveynlik gibi konular hakkında da konuşulabilir (Planned Parenthood, 2021). Erken dönemden itibaren çocuklar duygularını, ilişkilerini anlamlandırmak, biyolojik özellikler hakkında bilgi sahibi olmak gibi konularda desteğe gereksinim duymaktadırlar (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2009). Gereksinim duyulan bu bilgilerin kaynakları değişiklik göstermektedir. Bu kaynaklara medya, aile, çevrede gözlemlenen cinsel davranışlar, okul (Buston ve Wight, 2002), kitaplar, filmler, broşürler ve yapılandırılmış cinsel eğitim programları (Duff, 2020) örnek verilebilir. Çocukların cinsellikle ilgili bilgi gereksinimlerinin karşılanması, sorularının yanıtlanması ve ebeveynlere bu gereksinimlerin karşılanması sürecinde rehberlik edebilmesi için çocuk kitapları önemli bir araç olarak görülmektedir.

Çocuk kitapları, çocukların bilişsel, dilsel, sosyal, duygusal, kişilikle ilgili ve toplumsal pek çok gelişim alanını desteklemekte, bilsene duygusunu pekiştirmekte (Öztürk, 2016), eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi özendirir. Çocuk kitapları çocuğun insan ve doğaya karşı duyarlılık geliştirmesine destek olur, çocuğa yaşamı tanıtır, çocuğun eğlenirken öğrenmesini sağlar, yeni kavram ve düşünceler geliştirmede yardımcı olur, çocuğun kişilik gelişimine katkı sağlar (Öztürk Samur, 2018). Kitaplar, bireylerin duyuları ve zihinleriyle dünyayı algılaması ve anlamlandırması sürecinde çocukluk döneminden itibaren etkili uyaranlardır (Sever, 2008). “Cinsel eğitim için resimli kitaplar, çocukların sorularını yanıtlamak için bir kaynak niteliğindedir. Kitaplar, küçük çocuklarla cinsellik ve üreme süreçlerinin tartışılmasını kolaylaştıran ve buna aracılık eden bir tür pedagojik söylemlerdir.” (Yameng Liang ve Bowcher, 2019, s. 332). Çocuk kitaplarının tüm bu işlevleri düşünüldüğünde, cinsellikle ilgili utanç veya rahatsızlık hisseden ebeveynlerin çocuklara bu konularda yaş ve gelişim düzeyine uygun, doğru bilgiler vermeleri açısından çocuk kitapları kolaylaştırıcı bir araç olarak kullanılabilir (Ladell, 2019).

Alanyazında çocuk kitaplarında cinsel gelişim alanında; istismardan korunma ve cinsel eğitim (Güzelyurt, 2020), kitabın karakterlerinin cinsiyetsizliği (Çer, 2017), kitaplarda toplumsal cinsiyet (Deniz ve Gözütok, 2017; Filipović, 2018) ve cinsel kimlik (Crisp ve diğ., 2018) gibi çözümlenmeleri içeren araştırmalar bulunmaktadır. Ancak alanyazında çocukların ben nasıl oldum, insanlar nasıl hamile kalır, nasıl dünyaya geldim gibi doğrudan üreme süreçlerini içeren sorularına yanıt verebilecek kitapların çözümlendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Kitapların iletileri, bilginin kim tarafından aktarıldığı (kitaptaki karakterler), üreme ile ilgili kullanılan kavramlar, üreme ve cinsel birleşme konularının ele alınışı, çocukların ben nereden/nasıl geldim sorularına yanıt verme potansiyelleri cinsel eğitimde önemlidir. Bu çalışma, cinsel eğitim sürecinde kaynak niteliğinde görülen, teması cinsel organlar, işlevleri, üreme, bebeğin oluşumu ve hamilelik sürecinde gelişimi ve doğum süreçlerini ele alan resimli çocuk kitaplarının iletileri ve içeriğinin çözümlenmesiyle alanyazındaki eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır. Erken çocukluk dönemi yaşamın ilk sekiz yılını içeren dönemdir (UNICEF, 2022). Bahsedildiği gibi alanyazında çocukların gelişimleri, hazırbulunuşluk ve olgunlaşma düzeyleriyle paralel olarak cinsellikle ilgili soruların 3-8 yaş arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu araştırma 3-8 yaş arasındaki çocuklara hitap eden ve üremeyi konu alan resimli çocuk kitaplarıyla gerçekleşmiştir. Bu doğrultuda kitapların içeriği ve iletilerinin ortaya konulması ile çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun olarak üremeyle ilgili çocuk kitaplarının çocuğa uygunluğunun tartışılmasını amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, verilerin toplanması ve analizi süreçlerine yer vermiştir.

Araştırma Modeli

Nitel araştırma çerçevesinde gerçekleşen bu araştırmanın modeli doküman incelemesidir. Doküman incelemesi, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olup, dokümanların amaçlanan durumlarla analizini belirtmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada doküman incelenmesi süreci için dokümana ulaşma, doküman seçimi ve incelenmesi, dokümanın sınırlandırılması, dokümanın özgünlüğünü (orijinalliğini) kontrol etme, dokümanı anlamaya çalışma, ayrıntılı ve derinlemesine okuma, içerik analizi için kategorilerin/temaların oluşturulması ve analiz birimlerinin yerleştirilmesi, verinin raporlanması ve yorumlanması aşamaları izlenmiştir (Kıral, 2020). Üreme hakkında yazılmış Türkçe ve Türkçeye çevrilmiş resimli çocuk kitapları aşağıda belirlenen temaların ışığında incelenmiştir. Temalar, cinsel eğitim sürecinde özellikle 3-8 yaş arası erken çocukluk dönemindeki çocuklara aktarılan bilgilerin çerçevesi kapsamında alanyazın taranarak belirlenmiştir. Temalar oluşturulduktan sonra belirlenen çocuk kitapları araştırmacılar tarafından incelenmiş, kitapların iletileri, ifadeleri ve kitaplarda yer alan kavramlar ilgili temalar ile ilişkilendirilmiştir.

Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda belirlenen bir durumun derinlemesine incelenmesi ve dolayısıyla belirlenen durumda bilgi yoğunluğuna ulaşmak hedeflenmektedir. Araştırma konusu belirlendikten sonra amaçlı olarak örnekleme ulaşılmaya çalışılır ve belirlenen durum ayrıntılı şekilde irdelenir. Bu amaçla nitel araştırmalarda genellikle amaçlı örnekleme kullanılmaktadır (Christensen ve diğ., 2014). Araştırma kapsamında alanyazın taraması yapılarak, yayınevlerinin internet siteleri araştırılarak, alanda çalışan öğretmenlerin kitap önerilerini sunduğu internet siteleri ve sosyal medya hesapları incelenerek ve çocuk gelişimi alanında uzman kişilerin görüşleri alınarak kitaplar belirlenmiştir. “Üreme” konusunda yazıldığı belirlenen 16 kitaba ulaşılmıştır. Kitaplardan üçünün baskısı olmadığı için bu üç kitaba ulaşamamıştır. Kalan 13 kitap araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Ancak doğrudan anne karnını anlatan, üremeyle ilgili bilgi vermeyen kitaplar bu araştırmaya dahil edilmemiştir. Araştırmanın amacına uygun olan 11 kitap belirlenmiştir. On bir kitabın içeriği/metni elektronik ortama geçirilmiştir. Belirlenen 11 kitap Türkiye'de 11 farklı yayınevi tarafından basılmış bandrollü kitaplardır. Araştırma kapsamında incelenen kitaplar Tablo 1'de yer almaktadır. Kitaplara kodlar verilmiştir ve metin içinde kitaplar bu kodlarla belirtilmiştir.

Tablo 1*Araştırma Kapsamında İncelenen Kitapların Künyeleri*

Kod	Kitap Adı	Yazarı	Türkçe Basım Yılı	Yayınevi	Yazarın Uzmanlık Alanı
K1	Çocuklar için Cinsel Eğitim – Anne Ben Nereden Geldim?	Ali Çankırlı	2008	Uğur Böceği Yayınları	Çocuk Psikolojisi ve Davranışları
K2	Ben Nereden Geldim? / Miniklerin Dünyası	Sergi Camara	2009	Altın Kitaplar	Animatör/ Yazar/ İllüstratör
K3	Ben Nasıl Ben Oldum?	Katerina Janouch, Mervi Lindman	2010	Dinozor Çocuk Yayınları	Yazar/ Seksoloji
K4	Bebekler Nereden Gelir?	Anna Milbourne	2013	TÜBİTAK Yayınları	Yazar
K5	Ben Nereden Geldim?	Peter Mayle	2015	Aura Yayınevi	Reklamcı/ Yazar
K6	Çocuklar İçin Cinsel Eğitim Öyküleri	Yaşam Yanardağ Çelik	2017	Net Yayıncılık	Klinik Psikoloji
K7	Teo'nun Ben Nereden Geldim? Kitabı	Yağmur Artukmaç, İpek Gökozan	2018	Bilgi Yayınevi	1. Yazar: Edebiyat 2. Yazar: Psikoloji
K8	Nasıl Dünyaya Geldik?	Matthieu de Laubier, Marie Aubinais, Gwenaelle Boulet, Catherine Proteaux	2019	Timaş Çocuk	Sırayla; Sanatçı, Yazar, Yayıncı ve İllüstratör
K9	Veli Nereye Gitti...	Nicholas Allan	2019	Kuraldışı Yayınları	Yazar/ İllüstratör
K10	Hoş geldim	Rayka Kumru	2019	Hep Kitap	Seksoloji
K11	Beni Annem Yavruladı	Can Göknül	2019	Can Çocuk	Güzel Sanatlar

Tablo 1’de incelenen kitapların 11 farklı yayınevine ait olduğu ve bu kitapların yazarlarının psikoloji, illüstrasyon, seksoloji, güzel sanatlar gibi farklı disiplinlerden olduğu görülmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Resimli çocuk kitaplarının ayrıntılı biçimde incelenerek araştırmacılar tarafından temalar ve alt temaların yer aldığı bir form oluşturulmuştur. Bu form

alanyazın taranarak cinsel eğitim ölçünleri (Amerika Birleşik Devletleri Cinsellik Bilgi ve Eğitim Konseyi [SIECUS], 2018; World Health Organization [WHO] ve Bundeszentre für gesundheitliche Aufklärung [BZgA], 2010), sağlıklı bir cinsel gelişim için cinsel eğitim sürecinde üremeye ilgili bilgilerin çocuklara nasıl aktarılacağı, çocukların sorularına nasıl ve ne doğrultuda yanıtlar verileceği hakkında bilimsel yayınlar (ASHA, 2021; Cacciatore ve diğ., 2019; National Sexual Violence Resource Center [NSVRC], 2013; UNESCO, 2018; Planned Parenthood, 2021) incelenerek hazırlanmıştır.

Formda resimli çocuk kitaplarında üremeye ilgili bilgileri kimin/hangi karakterin verdiği, üremeden sözedilirken cinsel kavramların nasıl kullanıldığı, doğum, döllenme gibi süreçlerin nasıl belirtildiği gibi temel cinsel eğitim konuları yer almaktadır. Araştırmacılar tarafından incelenen çocuk kitapları belirlenen temalar kapsamında ele alınmıştır ve kitapların incelemesi sırasında ortaya çıkan yeni ifadeler de temalar ve alt temalar oluşturularak değerlendirme formuna eklenmiştir. Formda yer alan temalar ve alt temalar şu şekildedir:

- Üremeye ilgili bilgileri aktaran karakterler (anne, baba, çocuk veya belirsiz bir karakter)
- Üremeye ilgili bilgilerin çocuk tarafından sorgulanması (kitaptaki çocuk karakterinin “ben nasıl oldum”, “ben nereden geldim” gibi soruları)
- Üreme konusu hakkında benzetmeler (leyleklerin yeni bir bebeği getirmesi, hediye paketinden çıkma gibi bilgiler)
- Biyolojik cinsiyete uygun farklılıklara yer verme (kadın ve erkek biyolojik cinsiyete ilişkin bedensel farklılıklarla ilgili bilgiler)
- Cinsel kavramlar (cinsel organlar ve üreme hücrelerinin nasıl ifade edildiğine dair bilgiler)
- Anne ile babanın cinsel ilişkisi ve döllenme (cinsel ilişkiye ve üreme hücrelerinin birleşimine dair bilgiler)
- Gebelik ve doğum süreci (gebelik ve doğum sürecinde anne, baba ve çocuğa ait bilgiler)
- Bebek sahibi olma konusunda farklı süreçler (evlat edinme, tüp bebek, bebek sahibi olmayı istememe gibi bilgiler)
- Okuyucu anne-babalara yönelik öneriler (çocuklara nasıl ve ne şekilde cinsel eğitim verilebileceğine ilişkin bilgiler)
- Resimler (kitaplarda üremeye ilgili yer verilen resimler).

Öncelikle kitaplar ayrı ayrı incelenmiş, belirlenen tema ve alt temaların ışığında ele alınmış ve kitaptaki ifadeler her tema/alt temanın karşısına yazılmıştır. On bir kitap da incelendikten sonra temalardan başlıklar oluşturulmuştur ve 11 kitap ile bu kitaplarda yer alan ifadeler başlıklar altında toplanmıştır; bu süreçte herhangi bir ifadenin atlanmaması için araştırmacılar tarafından ifadeler yeniden kontrol edilmiştir. İncelenen ifadeler doğrudan kitaplarda geçen ifadelerdir; araştırmacıların yorumlarından/düşüncelerinden bağımsız olarak bu ifadeler, kitaplardan doğrudan

alınmış ve bulgular kısmında tırnak içinde verilmiştir. On bir kitabın içinde yer aldığı tema ve alt tema tablosu ise Ek A'da sunulmuştur.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmada geçerlik araştırmanın yansız gerçekleşmesini (Yıldırım ve Şimşek 2013) araştırma sonuçlarının ve sonuçlardan yola çıkılarak yapılan çıkarımların doğruluğunu ve sağlamlığını belirtmektedir (Christensen ve diğ., 2014). Bu araştırmada geçerliği desteklemek amacıyla araştırmacı çeşitlemesi (Miles ve Huberman 1994), verilerle ilgili doğrudan alıntılarının kullanılması, kapsamlı alan çalışması, veri çeşitlemesi gibi stratejiler kullanılmıştır (Christensen ve diğ., 2014). Kullanılan bu stratejiler aşağıda açıklanmıştır.

Resimli çocuk kitaplarının değerlendirilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen form, kapsamlı alan taraması yapılarak ve cinsel eğitim ölçünleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Erken çocukluk dönemine yönelik ve konusu üreme olan, tüm basılı ve bandrollü bütün kitaplara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bulgular verilirken kitaplarda geçen ifadeler doğrudan alıntılanmış ve tırnak içinde verilmiştir.

Araştırmanın yazarları dışında bir çocuk gelişimi uzmanı geliştirilen form aracılığıyla resimli çocuk kitaplarını değerlendirmiştir.

Bu araştırmanın güvenirliliğini hesaplamak üzere araştırmacıların dışında bir Çocuk Gelişimi Uzmanı da Ek A'da yer alan formu kullanarak, tema ve alt temalarda bulunan ifadelerin kitapta var olup olmadığını değerlendirerek 11 kitabı incelemiştir. İncelemeler sonunda Miles ve Huberman'ın (1994) kodlayıcılar arası güvenilirlik formülü kullanılarak (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) hesaplama yapılmış ve %86.7 düzeyinde güvenilirlik sonucuna ulaşılmıştır. Kodlayıcılar arasında güvenilirlik oranının %80'e yakın olması beklenmektedir. Dolayısıyla güvenirliliğin istenilen düzeyde olduğu söylenebilir.

Etik Kurul Kararı

Araştırmanın materyalleri basılmış ve yayınlanmış kitapların içeriklerinden oluşmaktadır. Verilere, araştırmacıların hazırladıkları değerlendirme aracıyla ulaşılmıştır. İncelenen kitapların telif hakları gözetilmiş, araştırmada kitaplarda geçen örnek iletilere yer verilmiştir. Dolayısıyla bu araştırma etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Bulgular

Bu bölümde yukarıda belirtilen temalar kapsamında resimli çocuk kitaplarındaki içerikler ilişkilendirilmiştir. Bulgular, temaların gruplandırılmasıyla alt başlıklar halinde aşağıda verilmiştir.

Üremeye İlgili Bilgilerin Verilmesi

Araştırma kapsamında incelenen kitapların çoğunluğunda üremeye ilgili bilgiler anne veya belirsiz (üçüncü) kişi aracılığı ile aktarılmaktadır. Az sayıda kitapta bu bilgiler çocuk tarafından aktarılırken (n=2, %18.18) kitaplarda baba figürünün anlatıcı olarak hiç yer almadığı görülmüştür. Bu bulguyla birlikte incelenen bir kitapta erkek çocuk, dedesine “ben de mi yumurtadan çıktım” diye sormaktadır. Dedesi ise “Git ninene sor, benim çok işim var” diyerek çocuğu ninesine yönlendirmektedir, çocuğun “ben nereden geldim bu dünyaya?” sorusunun cevabını ninesi açıklamaktadır (K11).

İncelenen çocuk kitaplarında cinsellikle ve üremeye ilgili bilinmeyenler kitabın kahramanı (K4 kodlu kitapta bir penguen) tarafından ben nasıl oldum, nereden geldim, nasıl geldim? gibi sorularla sorgulanmaktadır (n=10, %90.9). Bu sorgulama çoğunlukla kitabın başında, çocuğun hâkim olduğu bilgilerle örtüşmeyen yeni bir bilgiyle karşılaştığında veya kitap boyunca çocuğun merak ettiklerini sorması üzerinden gerçekleşmektedir.

“Ben bu hikayelere inanmadım, biraz daha araştırdım” (K10)

“Öpücükten çocuk olmayacağına, leylek de getirmeyeceğine göre, bebekler nereden geliyorlardı?” (K1, s. 21)

“Pipkin aklına hep çok büyük sorular takılan çok küçük bir pengueni .. ancak en çok şu sorunun yanıtını öğrenmek istiyordu: ‘Bebekler nereden gelir?’” (K4)

Kitaplarda çocukların ben nereden geldim? nasıl oldum? sorularına verilebilecek seni leylekler getirdi, hastaneden aldık, sen bize hediyesin vb. yanıtların içeriği incelenmiştir. Kitapların çoğunun (n=9, %81.8) bu farklı yanıtları içerdiği görülmüştür.

“(…) leylekler getirmiş, (...) kocaman bir hediye paketinin içinde kapıda bulmuşlardır (...) turistler bırakmış (...) annenin lahanaya dolması yapmak için aldığı lahananın içinden çıkmışsın.” (K7)

“Bebekler hastaneden ya da marketten alınmazmış.” (K6)

“Leylekler özel kargoyla getirmiş, babam beni meyhaneden almış, perilerin yılbaşı hediyesiymişim, annem beni hastanede bulmuş, beni bir gece kedi bırakmış” (K5)

“Ben de mi yumurtadan çıktım?” (K11)

Bunların yanı sıra kitapların yaklaşık yarısında (n=5, %45.4) çocuğun dünyaya gelme nedeni açıklanmaktadır. Bu açıklamanın anne ve babanın çocuk yapma ve dünyaya bir çocuk getirme isteği üzerine yoğunlaştığı görülmektedir.

“Annenle baban birbirlerini çok sevdikleri ve sana da sevgilerini vermeyi çok istedikleri için dünyaya geldin (...) sen annenin ve babanın bir parçasısın ve seni aramızda görmek istediğimiz için dünyaya geldin.” (K2)

“Anne ve baba aşık olur, birbirlerini severler ve çocuk isterler.” (K3)

(K5) “(...) annenle babanın bunu yapmak için bir sebebi vardı. Hepsi senin içindi.”

(K6) “Anne ve babaların bebek yapmasının çok özel bir nedeni var: O da sizlersiniz.”

“Babanla ben çocuk sahibi olmaya karar verdik ve seni annen ve baban olarak biz yaptık. Bebekler dünyaya anne ve babaları sayesinde gelirler.” (K7)

Biyolojik Cinsiyet Özellikleri

İncelenen kitaplarda kadın ve erkek biyolojik cinsiyet özelliklerindeki farklılıkların nasıl ele alındığı araştırılmıştır. Kitapların çoğunda (n=7, %63.6) bu farklılıklara yer verildiği görülmüştür. Farklılıklar çoğunlukla cinsel organlar üzerinden verilmiştir.

“(...) kızlar büyüyünce yavaş yavaş memeleri de büyür ama erkeklerinki büyümmez. Kadınların vulvası vardır, erkeklerin penisi vardır. Kız ve erkeklerin çiş yaptığı organlar da farklıdır. Kadınların vulvasında ve erkeklerin penisinin ucunda çiş yapmak için ufak bir delik vardır (...) erkekler büyüdükçe penisleri de büyür.” (K7)

“Kızların penisi yoktur, onun yerine vajinaları vardır; çünkü onlar büyüyünce anne olacaklar. Erkeklerin penisi vardır; çünkü onlar büyüdükleri zaman baba olacaklar.” (K1)

Kitaplarda çocuk sahibi olabilmek için üreme fonksiyonlarının kazanılması, cinsel organların olgunlaşmasıyla çocuk sahibi olunabileceği gibi bilgilerinin nasıl yer aldığı incelenmiştir (n=4; %36.3). Bu konu kitaplarda çoğunlukla bebek sahibi olabilmek için büyümek ve evlenmek gerektiği ifadeleri üzerinden ele alınmıştır.

“Büyüyen, evlenen, aynı evde karı-koca olarak yaşamaya ve aynı yatakta yatmaya başlayan bir erkekle bir bayan çocuk sahibi olmak için dua ederler.” (K1)

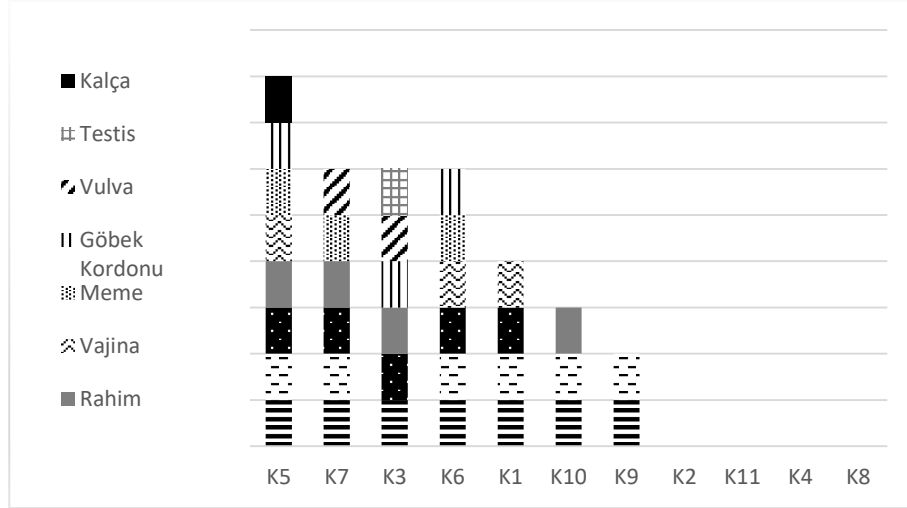
“Büyüdükleri zaman bebek sahibi olabilirler.” (K2)

“Anne baba olmak için büyümeniz gerekiyor.” (K6)

“Bebek sahibi olabilmek için öncelikle büyümeniz ve bedenlerinizin gelişmesi gerekir.” (K7)

Üreme Organları ve Özellikleri

Kitaplarda üreme organlarının ve organlardan sözedilirken cinsel kavramların nasıl kullanıldığı araştırılmıştır. Şekil 1 kitaplarda geçen üreme organları ve üreme hücrelerini belirtmek için oluşturulmuştur

Şekil 1*Üreme Organları ve Hücreleri*

Şekil 1'e göre K2, K4, K8 ve K11 kitaplarında üreme organları ve üreme hücrelerine hiç yer verilmezken üreme organ ve hücrelerini en fazla içeren kitap K5'tir. Üreme hücreleri ve organlarına yer veren bütün kitaplarda kadın ve erkek üreme hücreleri olan yumurta ve spermden bahsedilmiştir ancak sadece K3'te sperm yerine tohum ifadesi kullanılmıştır. Yumurta, K7'de ovül ve K1'de ovum olarak ifade edilmiştir. Kitaplarda dış kadın cinsel organı olan vulva çoğunlukla vajina olarak ele alınmış, yalnızca bir kitapta vulva kavramı kullanılmıştır. K3'te vajina kuku penis ise pipi olarak isimlendirilmiştir. Ayrıca K1'de amniyon sıvısının üç farklı özelliğine değinilmiştir ve kitapta plasentaya ilişkin ifadeler de bulunmaktadır. Aşağıda organ ve hücelere yönelik kitaplarda yer alan örnekler verilmiştir.

“Babamın testislerinden bir tohum.” (K3)

“(Göbek kordonu) bu çok sağlam bir çeşit pipettir (...) bebek bu pipet sayesinde gerekli besinleri alır.” (K3)

“(Bebekler) annenin karnından aşağı doğru yüzer ve bacaklarının arasından çıkar. Yani annenin kışından değil!” (K3)

“(...) bebeğin içinde bulunduğu sıvı da yağlı, kaygan, bebeği hastalık yapan mikroplara karşı koruyucu, cildi besleyici bir sıvıdır. Bu özel sıvıya amniyon sıvısı, onu taşıyan keseye de amniyon kesesi adı verilir.” (K1, s. 61)

“Doğumu yaptıran ebe veya doktor göbek kordonunu karın bölgesine yakın yerden bağlar ve keserek plasentayla birlikte bebekten ayırır.” (K1, s. 77)

“(Penis) erkeğin bacaklarının arasında sallanan, kadınlarda olmayan bir şey. Oğlan çocuklarının hepsinde bundan var. Sadece erkekte vardır (...) Sen büyüdükçe o da büyür (...) yapışkan sıvıya meni denir ve menide spermeler bulunur.” (K5)

“(Memeler) bu organ erkeklerde düz ve küçüktür. Kadınlarda ise bebeğini besleyecek olgunluğa kadar büyür.” (K6)

“Kadınlarda ‘kalçalar’ dediğimiz bölgenin geniş olmasının sebebi bir bebeğin içine sığması içindir.” (K5)

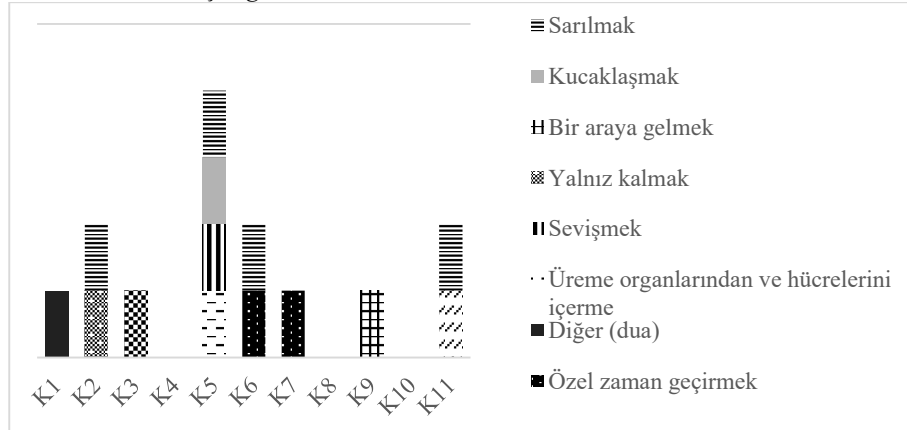
“Veli bir spermdi ve diğer 300 milyon spermle birlikte Alper Bey’in içinde yaşıyordu. (...) yarışın sonunda sadece bir ödül vardı; güzel bir yumurta. Yumurta Nihal Hanımın içindeydi.” (K9)

Cinsel Birliktelik

Anne ve babanın cinsel birlikteliğinin nasıl işlendiği incelenen kitaplarda sorgulanmış, bu doğrultuda Şekil 2 oluşturulmuştur

Şekil 2

Cinsel Birliktelik İçeriği

Şekil 2’ye bakıldığında K5’te anne ve babanın cinsel birlikteliğiyle ilgili 4 farklı kavramdan sözedildiği söylenebilir. Bu ifadelerden bazıları aşağıda verilmiştir:

“Yakınlaşmanın en iyi yolu da erkeğin kadının üstüne çıkması ve penisin kadının içine, vajinaya girmesidir (...) işte tam o anda erkeğin penisinin ucundan oldukça koyu, yapışkan bir sıvı fişkirir ve kadının vajinasının içine akar.” (K5)

“Anneye baba birlikte olduğunda babanın pipisinden annenin karnının içine bir sürü tohum akar.” (K3)

“O akşam Alper Bey ve Nihal Hanım bir araya geldi.” (K9)

“Birbirlerine sarıldıklarında (...) yalnız kaldıklarında (...) rahatsız edilmemeleri gerekir.” (K2)

“(...) kendi odalarında sevgiyle sarılıp özel bir gece yaşarlar.” (K6)

“(...) soyunmuşlar, sarmaş dolaş yataklarına yatmışlar, beraber uyumuşlar.” (K11)

Döllenme Süreci

İncelenen kitaplarda “döllenme” sürecinin nasıl ele alındığı sorgulanmıştır. Kitapların büyük bir kısmında (n=8, %72.7) sperm ve yumurtanın birleşmesi sürecinden söz edilmektedir.

“(...) yumurta çok güzel ve yumuşaktı, Veli gözden kaybolana kadar yumurtanın içine girdi.” (K9)

“Tek bir sperm ve tek bir yumurta birbirleriyle buluşup birleşmiş.” (K10)

“Baba, penisindeki bebek tohumlarını, yani spermi, annenin yumurtasına bırakırsa; sperm ve yumurta birleşir, böylece bir bebeğin oluşumu için ilk adımı atmış olurlar.” (K7)

Hamilelik Süreci

Annenin hamilelik sürecinin kitaptaki karakterler üzerinden nasıl işlendiği araştırılmıştır. Bu süreç kitapta bulunan “anne, baba ve anne karnındaki bebek” kahramanları üzerinden yapılandırılmıştır. Gebelik süreci en çok anne karnındaki bebek (n= 10, %90.9) ve anne üzerinden (n=8, %72.7) ele alınmış, baba figürüne oldukça az sayıda yer verilmiştir (n=3, %25).

“Nihal Hanım’ın karnı da büyümeye başladı (...) içeride bir şey büyümeye başladı.” (K9)

“Büyümüş büyümüş... 9 ay sadece büyümüşüm.” (K10)

“Bu dönemde baba anneye iyi bakar.” (K2)

“Baba mümkün olduğu kadar anneyi rahat ettirmelidir; ve bebek doğduktan sonra o da anneye birlikte bebeğin bakımını üstlenir; her ne kadar onun karnında olmasa bile bebek onun da bebeğidir.” (K3)

“Derken karnı şişmiş annemin, çünkü içinde ben varmışım.” (K11)

Doğum Süreci

Kitapların çoğunda doğum sürecine yer verilmiştir (n=9, %81.8). Anne karnındaki sürenin dolması ve bebeğin dışarı çıkma zamanının gelmesi, doğum sancısı, doktorların doğuma yardım etmeleri ve anneye ilgili bazı ifadelerle kitaplarda değinilmiştir.

“Dışarı çıkma zamanı gelince de yavaşça keseden dışarıya çıkıvermişim.” (K10)

“(…) dışarı çekilecek. Anne ve bebek hazır olduğunda özel bir karın ağrısıyla gelir. Annenin yapması gereken, bacakları arasındaki yarıktan bebeği dışarı itmektir. Bebeğin ne kadar büyük, bacaklar arasındaki yarığın ise ne kadar küçük olduğunu düşündüğünüzde, annenin işinin ne kadar zor olduğunu tasavvur edebilirsiniz.” (K5)

“Doktorların yardımı ile bebek dünyaya gelir.” (K7)

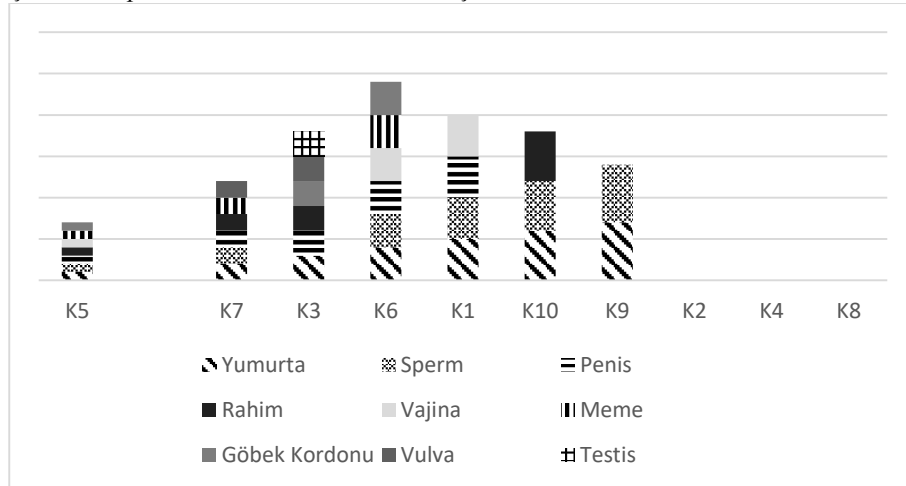
“Dışarıya çıkmama doktor amca yardım etmiş.” (K11)

Üreme ve Cinsellikle İlgili Resimler

Kitaplarda üreme ve cinsellikle ilgili yer alan resimler incelenmiş ve Şekil 3 oluşturulmuştur. Kitaplarda çoğunlukla hamile bir kadın figürü, yumurta ve spermin birleşmesiyle döllenme, vücut çizimleri ve anne ile babanın cinsel birlikteliğini anlatan çizimler yer almaktadır.

Şekil 3

Çocuk Kitaplarında Yer Alan Resimlerin İçerikleri

Şekil 3'e göre sadece K4'te döllenme, vücut, üreme hücreleri veya cinsel organlar gibi resimlerin yer almadığı görülmektedir. Bunun nedeni K4'ün hayvanlar üzerinden “ben nasıl oldum/nereden geldim” sorularına yanıt vermesidir. K8'de ise resimler bebek, kadın ve erkek figürleri üzerinden ele alınmış, hamile kadın figürü kadının içine bir bebeğin çizimi ile belirtilmiştir. Diğer kitaplarda ise incelenen temaların çoğunlukla yer aldığı görülmektedir.

Ebeveynlere Yönelik Öneriler

Kitapların içeriğinde ebeveynler için çocukların üreme ile ilgili sorularını açıklamaya yönelik önerilere yer verilip verilmediği araştırılmıştır. Önerilerin içerikleri genel olarak üremeyle ilgili yaş ve gelişim düzeyine uygun bilgileri verme, kullanılan sözcükleri dikkatle seçme (K1, K8, K2, K6, K7) konuşmak için doğru

zamanı belirleme, doğru kavramları kullanma, çocukların olası soruları ve bu sorulara verilebilecek örnek yanıtları içermeye (K2, K6, K7) ile ilgilidir.

Çocuk Sahibi Olma

Cinsel eğitimde çocuk sahibi olma konusuyla ilgili olarak, çocuk sahibi olmak istemeyi tercih etmeme, evlat edinme, tüp bebek gibi konuların aktarılması üzerinden kitaplarda bu durum araştırılmıştır. Sonuçlara göre oldukça az sayıda kitabın bu konuya değindiği görülmektedir (n=3, %25).

“Anne ve babalar ne kadar isteseler de sağlık sorunları nedeniyle bebekleri olmayabiliyor (...) evlat edinebiliyor; yani anne olmak için illa çocuk doğurmak gerekmiyor.” (K7)

“Herkes çocuk yapmak zorunda değilmiş.” (K10)

“Babanın tohumu yorgun, annenin yumurtası bozursa bebek olmaz (...) babanın tohumu ile annenin yumurtasını bir deney tüpünün içinde karıştırıp, annenin karnına yerleştirirler (...) birini evlat edinerek de anne baba olunabilir.” (K3)

Son olarak yalnızca iki kitapta (K2 ve K8) kitabın hitap ettiği yaş grubunun belirtildiği görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, üremeyi konu alan resimli çocuk kitapları belirlenen temalar kapsamında incelenmiştir. Bu kitaplar çocukların gelişimsel süreç içerisinde ve özellikle cinsel eğitimde, cinsellikle ilgili sorularına yanıtlar verip çocukların bilgi edinmelerini sağlayan önemli kaynaklardır. Dolayısıyla bu kitapların üreme hakkında içerdiği bilgiler, bilgilerin aktarılışı ve kitaptaki iletilerin ayrıntılı biçimde incelenmesi bu araştırmayı değerli kılmaktadır. Bu araştırmanın önemli bulgularından biri kitaplarda üremeyle ilgili bilgilerin çoğunlukla anne tarafından verilmesi, babanın veya erkek bir figürün bilgi verici konumda olmamasıdır. Bu sonuçla birlikte üreme konusunda kadın/anne ve erkek/baba rolleri ele alınabilir. Ebeveynler arasında rollerin farklı şekillerde tanımlandığı bilinmektedir. Örneğin anneler için babalara göre daha fazla sevecen, içten, samimi, şefkatli gibi sıfatlar kullanılmaktadır (Pakaluk ve Price, 2020; Rhoads ve Rhoads, 2012). Yaffe'nin (2020) çalışmasının sonuçlarına göre çoğunlukla annelerin babalara göre daha kabul edici, duyarlı ve destekleyici; babaların ise zorlayıcı ve daha sert olarak nitelendirildikleri çalışmaların yanında ebeveynlik kalıplarında cinsiyetler arasında fark bulunmayan çalışmalar da saptanmıştır. Annenin daha sevecen, samimi, kabul edici olarak nitelendirilmesi, cinsellik ile bilgi kaynağı olarak babadan çok annenin tercih edilmesinin bir nedeni olarak görülebilir. Nitekim Thomas ve diğ., (2020) babaların erken dönemde cinsel eğitimi değerli bulmakla birlikte, cinsel eğitim sürecine az katıldıklarını saptamaktadır. Anneler ise cinsel eğitim sürecinde daha etkindir (Flores ve Barroso, 2017; Wilson ve Koo, 2010). Babaların cinsel eğitim sürecinde annelere göre geri planda kalma nedenleri arasında kültür ve cinsiyet düzgüleri, ev içi iş bölümü gibi etkenler yer almaktadır (Bennett ve diğ., 2018). Erken dönemde cinsel eğitimin,

çocuklara en yakın ve güvenilir bireyler olan anne ve babalar tarafından verilmesi önerilmektedir (Alkan Ersoy, 2016). Bununla beraber “ideal/iyi bir annenin” çocuğuna bakım veren, onunla etkileşimde olan birey olarak tanımlandığını gösteren çalışmalar alanyazında yer almaktadır (Arendell, 2000; Karaman ve Doğan, 2018; Odenweller ve diğ., 2020). Dolayısıyla bu çalışma kapsamında incelenen kitaplarda üremeyle ilgili bilgilerin verilmesi sorumluluğunun çoğunlukla anneye atfedilmesi, toplumun “annelik rolü” beklentisinin bir yansıması olarak görülmektedir.

Kitaplarda baba figürünün etkin bir şekilde bilgi verici konumda yer alması baba için atfedilen zorlayıcı ya da sert tanımlamasının önüne geçilmesi ve babanın da anneye birlikte süreçte özne olarak konumlanması için bir fırsat olarak görülebilir. Babanın çocuğun gelişim sürecine etkin katılımının, destekleyici konumda olmasının ve oyun duyarlılığına sahip olmasının olumlu baba-çocuk etkileşimini desteklediği düşünüldüğünde (Goodsell ve Meldrum, 2010) cinsel eğitimin anne ve babayla birlikte verilmesinin aile bireyleri arasındaki etkileşimi kuvvetlendirmesi olasıdır. Bu durum çocuk açısından düşünüldüğünde, babanın cinsel eğitime katılımının cinsellikle ilgili soruların ve düşüncelerin açık bir şekilde tartışılmasına hizmet edebileceği, çocukların belli nedenlerle çekingenlik hissetmelerinin önüne geçilebileceği söylenebilir (Collins ve diğ., 2008).

İncelenen kitaplarda bir bebeğin oluşumu ve yaşantısı sürecinde babanın konumundan oldukça sınırlı bir şekilde sözedildiği görülmektedir. Örneğin annenin gebelik sürecinde babadan yalnızca üç (iki çeviri bir Türkçe basım) kitapta sözedilmiştir. Çoğu kitapta baba genellikle döllenme için gerekli üreme hücrelerini anneye veren birey olarak yer almaktadır. Bu durum, anne-baba rollerinde toplumsal cinsiyet kalıp yargıları (Kocatepe ve Bilgi, 2018), ailede anne-babanın konumu (Mercan ve Tezel Şahin, 2017) veya yukarıda sözedildiği gibi kültürel ve cinsiyet düzgülerinin çocuk kitapları üzerindeki yansıması olarak görülmektedir. Bu noktada babanın da doğum sürecine hazırlığı, gebelik ve doğum sürecinde anneye olan desteği gibi konuların üreme ve cinsel eğitim odağında yapılandırılmış kitaplarda yer almasının çocuğun gelişim sürecinde destekleyici olacağı düşünülmektedir.

İncelenen kitapların çoğunda kitabın öznesi olan çocuğun ben nereden geldim/nasıl oldum gibi sorulara yanıt aradığı görülmüştür. Bu sorulara yanıt olabilecek seni leylekler getirdi gibi farklı/bilimsel olarak doğru olmayan yanıtların kitaplarda yer aldığı görülmektedir. Kitaplarda bu yanıtların doğru olmadığı iletisinin verildiği, üreme sürecinin doğru bilgilerle ele alındığı görülmektedir. Cinsel eğitim süreciyle ilgili olarak çocukların merak ettiği/sordukları kadarıyla sorularına yanıt vermek, gelişim düzeyine uygun (örneğin beş yaşındaki bir çocuğa cinsel birliktelikle ilgili ayrıntılı açıklama yapmak gerekmemektedir) (Planned Parenthood, 2021), doğru bilgileri vermek (ASHA, 2021) sağlıklı bir cinsel gelişim için önerilmektedir. Dolayısıyla çocuğun sorgulama sürecini ele alan ve üreme hakkında doğru bilgileri içeren kitapların çocukların yaş ve gelişim düzeyi dikkate alınarak cinsel eğitim sürecinde bir araç olarak kullanılabilir.

İncelenen kitaplarda cinsel birliktelik sürecinin farklı şekillerde ele alındığı görülmüştür (Şekil 2). Örneğin bazı kitaplarda cinsel birlikteliğe ilişkin hiçbir bilgi bulunmazken, bazı kitaplarda bu süreç oldukça ayrıntılı yer almaktadır. Benzer şekilde kitapların büyük bir bölümünde üreme hücrelerinin birleşmesi sürecine değinildiği görülmektedir. Konuyla ilgili, çocuklara bilgi vermenin ebeveynler için çoğu zaman can sıkıcı veya göz korkutucu olarak algılanabildiği, ebeveynlerin bu tip sorulara ne şekilde veya nasıl yanıt vereceklerini bilemedikleri bildirilmiştir (Yameng Liang ve diğ., 2016). Cinsel eğitim, çocukların olgunlaşma, gelişim, hazırbulunuşluk düzeyleri (Artan, 2017) ve kültürel geçmişlerine uygun bir şekilde gerçekleşmelidir (SIECUS, 2018; WHO ve BZgA, 2010). Bu doğrultuda çocukların üreme ve cinsel birliktelik sürecinde merak ettiği ve sorduğu konuların yalın bir dille yanıtlanması önerilmektedir (Özkızıklı ve Okutan, 2016). Örneğin 2-7 yaş arası çocukların vücut bölümleri, cinsiyet farklılıkları; 6-9 yaş arası çocukların hamilelik, doğum, üreme ve çocuk sahibi olmak için cinsel birliktelik; 10-12 yaş arası çocukların ise cinsel birlikteliğin sadece üreme için gerçekleşmediği gibi bilgilere sahip oldukları bildirilmiştir (Cacciatore ve diğ., 2019). Bu bilgilere ek olarak, yaş grupları ve çocukların hazırbulunuşluk düzeylerinin alanyazında farklı biçimlerde belirtildiği görülmüştür. Örneğin SIECUS, (2018) cinsel eğitim içeriğini insan gelişimi, cinsel davranış, cinsel sağlık gibi konulardan oluşan altı kavrama ve yaş gruplarına göre dört düzeye ayırmıştır. İlk düzey beş ile sekiz yaş arası çocukları kapsamaktadır. Diğer kaynaklarda da (Cacciatore ve diğ., 2019; NSVRC, 2013; Planned Parenthood, 2021; UNESCO, 2018) cinsel eğitim içeriğinin çocuğun gelişime göre 0-2 yaş, 2-5 yaş ve 5-9 yaş arasında ele alınabileceği görülmektedir. Buna göre 0-4 yaş arasında bir çocuk hamilelik, üreme ve doğurganlık gibi konular hakkında (WHO ve BZgA, 2010) basit düzeyde bilgilendirilebilir. SIECUS (2018) tarafından hazırlanan "Kapsamlı Cinsel Eğitim için Yönlendirici İlkeler" kitapçığı çocuklara bilgi verirken bir rehber olarak kullanılabilir. Bu rehberde yaş gruplarına göre çocuklarla paylaşılacak "Vajinal ilişki-penisin vajina içine yerleştirilmesi-sperm ve yumurtanın birleşmesi için en yaygın yoldur." (SIECUS, 2018, s. 26) gibi açıklamalar yer almaktadır. Bu araştırmada incelenen kitapların yalnızca ikisinde kitabın seslendiği yaş grubunun belirtildiği görülmektedir (Ek A). Güzelyurt'un (2020) cinsel gelişimi ele alan çocuk kitaplarını incelediği çalışmasında da benzer şekilde incelenen kitapların yarısından fazlasında yaş önerisinin yer almadığı bildirilmiştir. Bütün bilgiler göz önünde bulundurulduğunda çocukların sorularına yanıt verme amacıyla yararlanılan kitapların önce ebeveynler tarafından incelenmesi gerektiği söylenebilir; çocuğun sorularını içeren, çocuğun merak ettiği konulara yanıt veren kitapların tercih edilmesi gerekmektedir. Ayrıca özellikle cinsel gelişim ve eğitim konularını içeren çocuk kitaplarında kitabın içeriği ve kitabın hitap ettiği yaş grubunun belirtilmesi sağlıklı cinsel eğitim açısından önemlidir.

Araştırmanın bulgularına göre bazı kitaplarda ayrıntılı ve bilimsel terimlere uygun bir şekilde üreme hücreleri, organları ve bunların gelişimleriyle ilgili bilgilerin yer aldığı görülürken bazı kitaplarda ilgili bilgilere yer verilmediği görülmektedir (Şekil 1). Bu bulguya benzer olarak Çin'de yapılan bir araştırmada insan üremesini

konu alan altı çocuk kitabının biyolojik farklılıklar ile penis, sperm, testis, vajina, yumurta, tohum gibi ifadeleri içerdiği bildirilmiştir (Yameng Liang ve Bowcher, 2019). Deniz ve Gözütok'un (2017) çalışmalarında da cinsel gelişim ve eğitimi içeren çocuk kitaplarının bazılarında cinsel organların bilimsel isimlerinin dışında kullanıldığı belirtilmiştir. Cinsel eğitimde çocuklara cinsel kavramlar kullanılarak doğru bilgilerin verilmesi önerilmektedir (Dowshen, 2014). Cinsel eğitimde kavramların kullanımı ve doğru bilgilerin verilmesi konusunun yalnızca üremeyle sınırlandırılmaması gerektiği düşünülmektedir. Çocuğun kendi bedenini tanıması, sevmesi ve koruması, bedeniyle mutlu olması, olumlu bir kişilik geliştirmesi gibi cinsel gelişim sürecinin altında yer alan konularda üstü kapalı veya belirsiz kavramları kullanmak yerine çocuğun gelişimine uygun cinsel kavramların kullanımı önemli görülmektedir. Bu sayede toplumda da doğru cinsel kavramların yaygınlaşabileceği söylenebilir. Dolayısıyla cinsel eğitimde yardımcı olabilecek çocuk kitaplarının seçiminde ve verilen eğitimin içeriğinde kullanılan dilin gelişime uygun, açık ve saydam olması gerektiği düşünülmektedir.

Kitaplarda incelenen bir diğer konu resimlerdir. Hayvanlar üzerinden üremeyi anlatan bir kitabın dışında kalan bütün kitaplarda insan figürü olduğu, kitapların yaklaşık yarısında ise üreme hücreleri, organları, döllenme, doğum, biyolojik farklılıklar ve gebelik gibi süreçlerin resmedildiği sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 3). Yameng Liang ve diğ., (2016) bu resimlerin ebeveynler için cinsellik hakkında bilgi verirken süreci kolaylaştırıcı rol oynadıklarını, çocuklar için de bedenlerin resimlerle temsil edilmesinin etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Cinsel eğitim sürecinde insan vücudu ve gelişimi, cinsel organların isimleri ve işlevleri, cinsel sağlık, kadın ve erkek biyolojik cinsiyeti arasındaki farklılıklar, olumlu beden algısı gelişimi, kendi ve başkalarının bedenine saygılı olma vb. konular yer almaktadır (UNESCO, 2018). Dolayısıyla incelenen kitaplardaki insan resimlerinin cinsel eğitimde sağlıklı bilgi, beceri ve tutum gelişimine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada resimlerle ilgili dikkati çeken bir diğer sonuç anne ve babanın cinsel birlikteliğinin genellikle yatakta ve üstlerinde bir yorgan/örtüyle resmedilmeleridir. "Kapsamlı Cinsel Eğitim için Yönlendirici İlkeler" kılavuzunda (SIECUS, 2018) üreme, cinsel anatomi ve fizyolojisi konusu altında üreme için cinsel birleşme ile sperm ve yumurtanın birleşmesi gerektiği bilgisinin özellikle 5-8 yaş arası çocuklara aktarılabilirliği sözedilmektedir. 2-5 yaş arası çocuklarda ise çocukların merak ettiği kadarıyla (varsa) sorularına yanıt verilmesi, çocuğun merak etmediği ve hazır olmadığı ayrıntılı bilgilere konuşmada yer vermekten kaçınılması önerilmektedir (Cacciatore ve diğ., 2019; NSVRC, 2013; Planned Parenthood, 2021; UNESCO, 2018). Verilen bu bilgilerle, incelenen kitaplarda cinsel birlikteliğin açıkça resmedilmemesinin cinsel eğitim açısından uygun olabileceği düşünülmektedir. Şöyle ki çocuk, açıkça resmedilmiş cinsel birlikteliğin ayrıntılarını öğrenme konusunda hazır olmayabilir. Cinsel birlikteliğin çocuk kitaplarında açık bir şekilde resmedilmemesinin, çocuğun üremeyle ilgili çoğunlukla merak ettiği bilgilere erişmesine olanak sağladığı, çocuğun aklına gelmeyen veya o sırada sorgulamadığı ayrıntılı bilgileri edinmesinin önüne geçmede etkili olduğu söylenebilir.

Üreme konusunda bir diğer önemli etken çocuk sahibi olma süreci ve kararıdır. İncelenen kitaplarda anne ve babanın çocuk yapma veya bir çocuk sahibi olma isteğinin romantize edildiği söylenebilir. K2 kodlu kitapta geçen “Anne ve baba âşık olur, birbirlerini severler ve çocuk isterler” ifadesi bu duruma örnek verilebilir. Üremenin ebeveynlerin istek ve rızasıyla bir çocuğu getirmesi dışında pek çok nedeni (tek ebeveynlik, kazara gebe kalma ve bebeği doğurmak zorunda kalma gibi) olabilir. Romantik ilişkiler, flört etme, evlilik ve çocuk büyütme gibi konular cinsel eğitimin bir parçasıdır (WHO ve BZgA 2010) ancak cinsel eğitimde bu konulardan bağımsız olarak üreme üzerinde kişisel nedenlerin veya kültürel inançların da etkili olabildiği bilgisi yer almaktadır (SIECUS, 2018). Sonuç olarak üremenin her zaman romantik bir nedene bağlı olmadığı ve üremeyle ilgili bilgilerin nesnel/nötr bir dil kullanılarak verilebileceği düşünülmektedir. Ayrıca çocuk sahibi olan bireylerin çocuğu sevmek ve bakım vermekle sorumlu olduğu çocuklara duyumsatılabilir. Bununla beraber insanların bebek sahibi olmayı tercih edip etmemesi veya fizyolojik olarak bunun olanaklı olup olması gibi konularda çocukların bilgilendirilmesi önemlidir. Örneğin çocuğa yöneltilen “bazı insanların bebekleri olur, bazılarının olmaz, bu kişisel bir seçimidir” gibi ifadelerle veya ebeveyn olmaya karar verme süreci ile ilgili bir sohbetle insanların mutlu olmasının birçok yolu olabildiği aktarılabilir (Planned Parenthood, 2021). Bu konunun incelenen kitaplardan yalnızca üçünde ele alındığı görülmüştür (Ek A). Cinsel eğitim sürecinde çocukların gelişim düzeyine uygun olarak tüp bebek (Robinson ve diğ., 2017), koruyucu ebeveynlik ve evlat edinme gibi konulara yer verilebilir (WHO ve BZgA 2010). “Kapsamlı Cinsel Eğitim için Yönlendirici İlkeler” kılavuzunda da (SIECUS, 2018) üreme konusu altında insanların üreme veya ürememe seçimi yapma haklarına sahip oldukları, bireylerin her zaman çocuk sahibi olmayabileceği bilgisinin çocuklarla paylaşılması önerilmektedir. Üreme konusunda çocukların sorularını yanıtlamak adına bir araç olarak görülen çocuk kitaplarında bebek sahibi olma yollarının farklılaşabildiği veya bebek sahibi olmayı tercih etmeme gibi konulara yer verilebileceği değerlendirilmektedir. Böylece çocukların, bebek sahibi olmanın bireylerin seçim özgürlüğünde olduğunu, bireylerin bedenleri veya seçimleriyle ilgili kararlarda farklı bakış açılarının varlığını deneyimleyebileceği düşünülmektedir.

Ebeveynler cinsel eğitim hakkında bilgiye erişme, yetersiz bilgi sahibi olma (Ballal ve diğ., 2020) ve bilgiyi çocuklarla paylaşma (Connel ve Elliott, 2009; Ketting ve diğ., 2015) konularında zorlanabilmektedirler. Ayrıca ebeveynler çocuklarını yanlış yönlendirmekten, onlara doğru olmayan bilgiler vermekten veya benzer kaygılardan dolayı çocukların cinsellikle ilgili meraklarını görmezden gelebilmektedirler (Zastrow ve Krist-Ashman, 2016). Ebeveynlerin çocuklarına sağlıklı cinsel gelişim süreçlerinde yardımcı olabilmeleri için cinsellikle ilgili konularda yetkin olmaları (Ganji ve diğ., 2017) ve bu yetkinliği kullanarak çocuklarıyla rahat, etkili ve doğru şekilde iletişim kurmaları gerekmektedir (Kyman, 1995). Ebeveynlerin cinsellikle ilgili bilgi, beceri ve tutum geliştirmeleri konularında güçlendirilmeleri gerektiği düşünülmektedir. Bu araştırmada incelenen çocuk kitaplarının beşinde ebeveynlere yönelik önerilerinin yer aldığı görülmektedir (Ek

A). Bu bulguya benzer olarak Güzelyurt'un (2020) çalışmasında cinsel eğitim ve istismardan korunma konularını içeren çocuk kitaplarının yarısından fazlasının aileye yönelik bilgilendirme önerilerini içermediği ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda üreme ve cinsellik hakkında ebeveynlere rehberlik etmesi amacıyla kitaplarda daha fazla bilginin yer alması ve bu bilgilerin nasıl paylaşılacağına ilişkin önerilerin yaygınlaşması gerektiği düşünülmektedir.

Üreme ve cinsellik konularını içeren kitapların belirlenen temalar ışığında incelenmesiyle farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Kitapların iletilerinde genellikle cinsel organlar, cinsel birliktelik, döllenme, doğum gibi süreçler yer almaktadır. Ancak aktarılan bilgilerde veya kullanılan kavramlarda belli bir ölçün ya da tutarlık bulunmamaktadır (örneğin cinsel organların isimlendirilmesi kitaplarda farklılık göstermektedir). Bir diğer önemli sonuç kitapların içerdiği bilgilerin ayrıntılandırılmasıdır (Örneğin K5'te anne ile babanın cinsel birlikteliği oldukça ayrıntılı yer almakta iken K1'de bu süreç "annenin ve babanın duasının bir araya gelmesi" olarak belirtilmiştir). Cinsel eğitimde çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun bilgiler verme konusu düşünüldüğünde kitaplarda farklı dil kullanımına dikkat edilerek kullanılan kavramlarla ilgili belli tutarlıklar çerçevesinde çocukların sorguladığı konuları içeren kitapların çocuklarla buluşturulması gerektiği söylenebilir.

Çocukların cinsellikle ilgili sordukları sorulara yanıt verme ve çocuğun cinsellikle ilgili gelişimini destekleme sürecinde bazı ülkelerde benimsenen ölçünler bulunmaktadır. Bu ölçünler cinsel sağlık, cinsel şiddetin önlenmesi, ergenlikte cinsellik, ilişkiler, korunma gibi konuları içermektedir. Örneğin Avrupa'da Cinsel Eğitim Standartları (WHO ve BZgA 2010) bilgi, beceri ve tutum başlıkları altında farklı yaş gruplarına yönelik biyolojik, fiziksel, sosyal ve duygusal alanlarda öneriler ve becerileri içermektedir. Benzer şekilde Amerika Birleşik Devletleri (SIECUS, 2018), Avustralya (Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority [ACARA], 2022; Robinson ve diğ., 2017), İsveç, Norveç ve Estonya gibi ülkelerde cinsel eğitimde kullanılacak bazı ölçünler bulunmaktadır (Ketting ve diğ., 2015). Türkiye'de ise cinsel eğitim programı genellikle Sağlık Bilgisi dersi içinde verilmektedir (Öğretir Özçelik, 2021). Türkiye'de de ulusal düzeyde çocuklara, ergenlere ve ebeveynlere yönelik geliştirilebilecek olan ölçünlerin destekleyici olabileceği, bu ölçünler çerçevesinde yazılan kitapların, hazırlanan uygulamaların veya diğer materyallerin sağlıklı cinsel eğitime hizmet edebileceği düşünülmektedir. Bu ölçünler bilimsel bilgilerin ışığında sosyoloji, psikoloji, çocuk gelişimi gibi sağlık, sosyal ve eğitim bilimleri alanlarında uzmanların bir araya gelmesiyle geliştirilebilir.

Bu araştırmada üremeyi konu alan kitaplar araştırılmış, Türkçe yazılmış veya Türkçe'ye çevrilmiş toplam 11 kitaba ulaşılmıştır. Bu doğrultuda cinsel eğitimde kullanılacak resimli kitapların yaygınlaşması gerektiği önerilmektedir. Bu kitapların alanlarında uzman yazarlar tarafından yazılması, yazım sürecinde uzmanlardan destek alınması, ebeveynlere yönelik bilgilendirme/kılavuzları içermesi, kitapların hitap ettiği yaş grubunun belirtilmesi dikkat edilmesi gereken diğer

konulardır. Ayrıca cinsel eğitimle ilgili Türkiye’de diğer ülkelerde olduğu gibi birtakım ölçünlerin oluşturulmasının ve bu ölçünlerin çocuklar, ebeveynler ve eğitimcilerin yararlanabileceği içeriklerle paylaşımının yararlı olabileceği düşünölmektedir. Bu konu ile ilgili yapılacak sonraki çalışmalarda ebeveynlerin cinsel eğitimle ilgili görüşleri, cinsel eğitimde resimli çocuk kitaplarını kullanma/yararlanma düzeyleri ve beklentileri incelenebilir.

References

- ACARA. (2022). *Structure* [F-10 curriculum, Health and Physical Education]. Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority (ACARA). <https://www.australiancurriculum.edu.au/f-10-curriculum/health-and-physical-education/structure/>
- Alkan Ersoy, Ö. (2016). Cinsel gelişimle ilgili temel kavramlar ve okul öncesi dönemde cinsel eğitim [Basic concepts of sexual development and sex education in preschool period]. İ. Artan (Ed.), *Cinsel gelişim ve eğitim [Sexual development and education]* içinde (ss. 10-28). Hedef CS Yayıncılık.
- Artan, İ. (2017). Cinsel gelişim ve eğitim [Sexual development and education]. N. Baysal Metin (Ed.), *Doğum Öncesinden Ergenliğe Çocuk Gelişimi [Child Development from Prenatal to Adolescence]* içinde (2. Baskı, ss. 227-262). Pegem Akademik Yayıncılık.
- Arendell, T. (2000). Conceiving and investigating motherhood: The decade's scholarship. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1192-1207. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.01192.x>
- ASHA-American Sexual Health Association. (2021). *Be an askable parent*. Şehir: American Sexual Health Association: Retrieved from <https://www.ashasexualhealth.org/parents/>
- Ballal, V., Thapar, R., Sandepudi, B., Narayan, A., & Devaraj, M. (2020). Sexuality education – do our children need it? Perspective of parents from coastal South India. *Sex Education*, 22(3), 379-392. <https://doi.org/10.1080/14681811.2020.1843011>.
- Bayhan, P. ve Artan, İ. (2011). *Çocuk gelişimi ve eğitimi [Child development and education]*. Morpa Yayıncılık.
- Bennett, C., Harden, J., & Anstey, S. (2018). Fathers as sexuality educators: aspirations and realities. An interpretative phenomenological analysis. *Sex Education*, 18(1), 74-89. <https://doi.org/10.1080/14681811.2017.1390449>.
- Breuner, C. C., & Mattson, G. (2016). Sexuality Education for children and adolescents. *Pediatrics*, 138(2), <https://doi.org/10.1542/peds.2016-1348>
- Bruess, C. E., & Greenberg, J. S. (2004). *Sexuality education: Theory and practice*. London: Jones and Bartlett Publishers.
- Buston, K., & Wight, D. (2002). The Salience and Utility of School Sex Education to Young Women. *Sex Education*, 2(3), 233-250. <https://doi.org/10.1080/1468181022000025794>

- Cacciatore, R., Korteniemi-Poikela, E., & Kaltiala, R. (2019). The steps of sexuality—A developmental, emotion-focused, child-centered model of sexual development and sexuality education from birth to adulthood. *International Journal of Sexual Health*, 31(3), 319-338. <https://doi.org/10.1080/19317611.2019.1645783>.
- Collins, C. L., Angera, J. L., & Latty, C. R. (2008). College Aged Females' Perceptions of Their Fathers as Sexuality Educators. *Journal of Ethnographic & Qualitative Research*, 2(2), 81-90. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip&db=asn&AN=32819877&site=eds-live&authtype=ip,uid>
- Connel, C., & Elliott, S. (2009). Beyond the birds and the bees: Learning inequality through sexuality education. *American Journal of Sexuality Education*, 4(2), 83-102. <https://doi.org/10.1080/15546120903001332>.
- Christensen, L. B., Johnson, B. R., & Turner, L. A. (2014). *Araştırma Yöntemleri: Desen ve Analiz [Research Methods: Design and Analysis]*. (A. Aypay, Çev.; 2. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Crisp, T., Gardner, R., P., Almeida, M. (2018). The all-heterosexual world of children's nonfiction: a critical content analysis of LGBTQ identities in orbis pictus award books, 1990-2017. *Children's Literature in Education*, 49(3), 246-263. <https://doi.org/10.1007/s10583-017-9319-5>
- Çer, E. (2017). Çocuk edebiyatında toplumsal cinsiyetsiz karakterler: Bir araştırma örneği [Gender-neutral characters in children's literature: A survey sample]. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14-1(27), 389-408. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/955386>
- Deniz, Ü. ve Gözütok, A. (2017). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarının cinsel gelişim ve cinsel eğitim açısından incelenmesi [Review of pre-school children books in terms of sexual development and sex education]. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(49), 424-432. Retrieved from <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=6ee09300-a2b1-45f7-8144-8ab87bc4283d%40pdc-v-sessmgr02>
- Dowshen, S. (2014, 8). *Questions and answers about sex*. Kids Health. Retrieved from <https://kidshealth.org/en/parents/questions-sex.html>
- Duff, S. E. (2020). 'Dear Mrs Brown': Social purity, sex education and the Women's Christian Temperance Union in early twentieth-century South Africa. *Social History*, 45(4), 476-499. <https://doi.org/10.1080/03071022.2020.1812303>

- Eliküçük, A. ve Sönmez, S. (2011). 6 yaş çocuklarının cinsel gelişim ve eğitimiyle ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi [Examination of opinions of parents about sexual development and education six years old children]. *Aile ve Toplum*, 12(7), 45-62. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/198040>
- European Expert Group on Sexuality. (2016). Sexuality education – what is it? *Sex Education*, 16(4), 427-431. <https://doi.org/10.1080/14681811.2015.1100599>
- Filipović, K. (2018). Gender representation in children's books: Case of an early childhood setting. *Journal of Research in Childhood Education*, 32(3), 310-325. <https://doi.org/10.1080/02568543.2018.1464086>.
- Flores, D., & Barroso, J. (2017). 21st century parent–child sex communication in the united states: A process review. *The Journal of Sex Research*, 54(4-5), 532-548. <https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1267693>.
- Frankham, J. (2006). Sexual antinomies and parent/child sex education: learning from foreclosure. *Sexualities*, 9(2), 236-254. <https://doi.org/10.1177/1363460706063120>
- Freud, S. (2014). *Cinsellik Üzerine [Three essays on the theory of sexuality]*. (Çev. H. Can). Tutku Yayınevi (Orijinal eserin basım yılı 1905).
- Ganji, J., Emamian, M. H., Maasoumi, R., Keramat, A., & Merghati Khoei, E. (2017). The existing approaches to sexuality education targeting children: A review article. *Iranian Journal of Public Health*, 46(7), 890-898. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5563870/>
- Goodsell, T. L., & Meldrum, J. T. (2010). Nurturing fathers: A qualitative examination of child–father attachment. *Early Child Development and Care*, 180(1-2), 249-262. <https://doi.org/10.1080/03004430903415098>
- Güder, S. Y. ve Alabay, E. (2018). Children's questions and answers of parents: Sexual education dilemma. *International Journal of Progressive Education*, 14(6), 138-151. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2018.179.11>.
- Güzelyurt, T. (2020). Okul öncesi dönemde cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma: Resimli çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme [Sex education and abuse in pre-school period: An examination of children's books]. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 54-69. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/955386>
- Guidry, L., Lake, V. E., Jones, I., & Rice, D. C. (2005). Literacy focused service-learning projects as a tool to augment children's literature courses. 25(3), 231-236. <https://doi.org/10.1080/1090102050250306>.

- Huberman, B. (2008, 11 17). *Advocates for Youth*. Growth and Development, Ages Nine to 12-What Parents Need to Know. Retrieved from <https://www.advocatesforyouth.org/resources/health-information/parents-15/>
- Jung, C., G. (2018). *Kişiliğin gelişimi [Development of personality]*. (D. Olgaç, Çev.). Pinhan Yayıncılık. (Orijinal eserin basım yılı 1981).
- Karaman, E. D. ve Doğan, N. (2018). Annelik rolü üzerine: kadının “annelik” kimliği üzerinden tahakküm altına alınması [Upon the motherhood role: woman’s being tyrannized through her “motherhood” identity] *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), Art. 2. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.443214>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi [Document analysis as a qualitative data analysis method]. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(15), 170-189. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1156348>
- Kakavoulis, A. (2001). Family and sex education: A survey of parental attitudes. *Sex Education Sexuality, Society and Learning*, 1(2), 163-174. <https://doi.org/10.1080/14681810120052588>.
- Ketting, E., Friele, M., & Michielsen, K. (2015). Evaluation of holistic sexuality education: A European expert group consensus agreement. *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 21(1), 68-80. <https://doi.org/10.3109/13625187.2015.1050715>.
- Kocatepe, B. ve Bilgi, S. (2018). Toplumsal bir inşa olarak babalık: annelerin yaşam öykülerinde baba imgesi [Fatherhood as a social construction: Father image in mothers' life stories]. *Feminist Eleştiri*, 10(2), 43-59. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/935252> .
- Kyman, W. (1995). The first step: Sexuality education for parents. *Journal of Sex Education and Therapy*, 21(3), 153-157. <https://doi.org/10.1080/01614576.1995.11074147>.
- Ladell, K. (2019). Spanish language children and teen books focusing on human sexuality and reproductive health. *Public Library Quarterly*, 38(2), 193-210. <https://doi.org/10.1080/01616846.2018.1561169>.
- Mercan, Z. ve Tezel Şahin, F. (2017). Babalık rolü ve farklı kültürlerde babalık rolü algısı [Fatherhood role and perception of fatherhood role in different cultures]. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 1-10. Retrieved from <http://ijeces.hku.edu.tr/tr/download/article-file/359424>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook: Qualitative Data Analysis* (2th edition). SAGE Publications, Inc.

- Nadeem, A., Cheema, M. K., & Zameer, S. (2021). Perceptions of Muslim parents and teachers towards sex education in Pakistan. *Sex Education, 21*(1), 106-118. <https://doi.org/10.1080/14681811.2020.1753032>
- NSVRC-National Sexual Violence Resource Center. (2013). *An overview of healthy childhood sexual development*. Retrived from <https://www.nationalcac.org/wp-content/uploads/2016/08/HealthySexualDevelopmentOverview.pdf>
- Odenweller, K. G., Rittenour, C. E., Dillow, M. R., Metzger, A., Myers, S. A., & Weber, K. (2020). Ambivalent effects of stay-at-home and working mother stereotypes on mothers' intergroup and interpersonal dynamics. *Journal of Family Communication, 20*(1), 16-35. <https://doi.org/10.1080/15267431.2019.1663198>
- Öğretir Özçelik, A. D. (2021). Cinsel eğitim [Sex education]. A. D. Öğretir Özçelik (Ed.), *Çocuk gelişimi [Child development]* içinde (2th edition, ss. 199-265). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özkızıklı, S., & Okutan, Ş. (2016). Bebeklik ve okul öncesi dönemde cinsel gelişim ve eğitim [Sexual development and education in infancy and preschool period]. İ. Artan (Ed.), *Cinsel Gelişim ve Eğitim [Sexual Development and Education]* içinde (s. 48-60). Hedef CS Yayıncılık.
- Öztürk Samur, A. (2018). *Çocuk edebiyatı ve medya [Children's literature and media]*. Vize Yayıncılık.
- Pakaluk, C. R., & Price, J. (2020). Are mothers and fathers interchangeable Caregivers? *Marriage & Family Review, 56*(8), 784-793. <https://doi.org/10.1080/01494929.2020.1778318>.
- Planned Parenthood. (2021). *What should I teach my preschooler about pregnancy and reproduction?* Planned Parenthood Federation of America Inc. Retrieved from <https://www.plannedparenthood.org/learn/parents/preschool/what-should-i-teach-my-preschooler-about-pregnancy-and-reproduct>
- Rhoads, S. E., & Rhoads, C. (2012). Gender roles and infant/toddler care: Male and female professors on the tenure track. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology, 6*(1), 13-31. <https://doi.org/10.1037/h0099227>.
- Robinson, K. H., Smith, E., & Davies, C. (2017). Responsibilities, tensions and ways forward: parents' perspectives on children's sexuality education. *Sex Education Sexuality, Society and Learning, 17*(3), 333-347. <https://doi.org/10.1080/14681811.2017.1301904>.
- Rouhparvar, Z., Javadnoori, M., & Shahali, S. (2022). Parents' approaches to sexuality education of their adolescent boys: A qualitative study in Ahvaz, Iran. *Reproductive Health, 19*(1), 69. <https://doi.org/10.1186/s12978-022-01367-0>

- Sever, S. (2008). Edebiyat (yazın) - yaşam ilişkisi [The relationship between literature and life]. S. Sever (Ed.), *Çocuk ve Edebiyat [Children and Literature]* içinde (s. 20). Tudem Yayıncılık.
- SIECUS-Sexuality Information and Education Council of the United States. (2018). *Guidelines for comprehensive sexuality education* (C. 1-3rd Edition). Fulton Press. <https://siecus.org/wp-content/uploads/2018/07/Guidelines-CSE.pdf>
- Thomas, K., Patterson, K., Nash, R., & Swabey, K. (2020). What have dads got to do with it? Australian fathers' perspectives on communicating with their young children about relationships and sexuality. *Sex Education*. <https://doi.org/10.1080/14681811.2021.1908249>.
- UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). (2009). *International Technical Guidance on Sexuality Education: An evidence-informed approach for schools, teachers and health educators*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Programme and Meeting Document [166884].
- UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). (2018). *International technical guidance on sexuality education: An evidence-informed approach; 2018—260770eng.pdf*. International technical guidance on sexuality education An evidence-informed approach. Retrieved from https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmarcdef_0000260770&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWatermarkedAttachment/attach_import_d8d4de18-19d0-4a35-8eb2-ab5eaa5ca5d3%3F_%3D260770eng.pdf&locale=en&multi=true&ark=/ark:/48223/pf0000260770/PDF/260770eng.pdf#%5B%7B%22num%22%3A74%2C%22gen%22%3A0%7D%2C%7B%22name%22%3A%22XYZ%22%7D%2C%2C842%2C0%5D
- UNICEF. (2022). *Erken çocukluk gelişimi (EÇG) [Early childhood development (ECD)]*. Erken çocukluk gelişimi. <https://www.unicef.org/turkiye/erken-%C3%A7ocukluk-geli%C5%9Fimi-e-%C3%A7g>
- Walker, J. L. (2001). A qualitative study of parents' experiences of providing sex education for their children: The implications for health education. *Health Education Journal*, 60(2), 132-146. <https://doi.org/10.1177/001789690106000205>
- WHO (World Health Organization) & BZgA (Bundeszentre für gesundheitliche Aufklärung). (2010). *WHO Regional Office for Europe and BZgA Standards for Sexuality Education in Europe*. Köln: Federal Centre for Health Education (BZgA).
- Wilson, E. K., & Koo, H. P. (2010). Mothers, fathers, sons, and daughters: Gender differences in factors associated with parent-child communication about sexual topics. *Reproductive Health*, 7(1), 1-9. <https://doi.org/10.1186/1742-4755-7-31>

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods in social sciences]*. Seçkin Yayıncılık.
- Yaffe, Y. (2020). Systematic review of the differences between mothers and fathers in parenting styles and practices. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01014-6>.
- Yameng Liang, J., & Bowcher, W. L. (2019). Legitimizing sex education through children's picture books in China. *Sex Education; Sexuality, Society and Learning*, 19(3), 329-345. <https://doi.org/10.1080/14681811.2018.1530104>.
- Yameng Liang, J., Tan, S., & O'Halloran, K. (2016). Representing sexuality and morality in sex education picture books in contemporary China. *Social Semiotics*, 27(1), 107-126. <https://doi.org/10.1080/10350330.2016.1161117>.
- Zastrow, C., & Krist-Ashman, K. K. (2016). *İnsan davranışı ve sosyal çevre [Understanding human behavior and the social environment]*. (D. B. Çiftçi, Çev. Ed.). Nika Yayınevi (Orijinal eserin basım yılı 1987).

Ethical Declaration and Committee Approval

In this research, the principles of scientific research and publication ethics were followed.

The materials of the research consist of the contents of the published books. The data were obtained with the evaluation tool prepared by the researchers. The copyrights of the books examined were observed and sample messages in the books were included in the research. Therefore, this research does not require an ethics committee decision.

Araştırmanın materyalleri basılmış ve yayınlanmış kitapların ieriklerinden oluşmaktadır. Verilere, araştırmacıların hazırladıkları değerlendirme aracıyla ulaşılmıştır. İncelenen kitapların telif hakları gzetilmış, araştırmada kitaplarda geen rnek iletilere yer verilmiştir. Dolayısıyla bu araştırma etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Proportion of Author's Contribution

The first author of the study was involved in obtaining the data. The analysis of the data used in the research, the writing process of the article and the arrangements were realized with the support of both authors.

Contain the Pregnancy Process (Through the Parents and the Fetus)	Fertilization	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Mother	+	+	+	+	-	+	+	-	+	-	+
	Father	-	+	+	-	-	+	-	-	-	-	-
	Fetus											
		+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
	Birth	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+
	Alternative Ways to or Not Wanting Have a Baby	-	-	+	-	-	-	+	-	-	+	-
	Suggestions for parents	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-
	Specifying the Suitable Age Group	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-
Pictures	Genitals	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Fertilization	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Reproductive cells	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Male-female body	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Sexual intercourse	-	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+
	Development in the womb	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Pregnant woman figure	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+
	Birth	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	+
	Other (human picture)	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+

Ek A

	Tema	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11
Cinsellikle ilgili açıklama yapan kişi	Anne	+					+	+	+			
	Baba										+	
	Çocuk			+								
	Üçüncü Şahıs (belirsiz)		+		+	+				+		+
Sorgulama	Çocuğun sorgulaması	+		+	+		+	+	+			+
	Alternatif açıklamalara yer verme	+	+	+	+	+	+	+			+	+
	Dünyaya gelme nedeninin açıklanması		+	+		+	+	+				
	Biyolojik Farklılıklara Yer Verme	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+	-
	Cinsellikle İlgili Kavramları Kullanma	+	-	-	+	+	+	+	-	+	+	-
	Üreme Fonksiyonlarının Kazanılması	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	-
Cinsel Birliktelik	Sarılma		+			+	+					+
	Kucaklama					+						
	Bir araya gelme									+		
	Sevişme					+						
	Üreme organlarından ve hücrelerinden bahsetme					+						
	Özel zaman geçirme						+	+				
	Birlikte olma			+								
	Yalnız kalma		+									
	Beraber uyuma											+
	Diğer (dua)	+										
	Döllenme	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	-
Gebelik Sürecinden Bahsetme (Anne-baba ve fetüs üzerinden)	Anne	+	+	+	+	-	+	+	-	+	-	+
	Baba	-	+	+	-	-	+	-	-	-	-	-
	Fetüs	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
	Doğum	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+
	Bebek Sahibi Olmanın Farklı Yolları-Bebek Sahibi Olmak İstememe	-	-	+	-	-	-	+	-	-	+	-
	Anne-Baba için Öneriler	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-
	Kitabın Uygun Olduğu Yaş Grubunun Belirtilmesi	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-

Resimler	Cinsel Organlar	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Döllenme	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Üreme hücreleri	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Kadın-erkek vücudu	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Cinsel birleşme	-	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+
	Anne karnında gelişim	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-
	Hamile kadın figürü	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+
	Doğum	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	+
	Diğer (insan resmi)	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+